

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Cestovní ruch ve světě a analýza rizik pro jeho další
rozvoj**

Elizaveta Kozlova

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Elizaveta Kozlova

Ekonomika a management

Název práce

Cestovní ruch ve světě a analýza rizik pro jeho další rozvoj

Název anglicky

Tourism in the world and risk analysis for its further development

Cíle práce

Tématem této bakalářské práce je cestovní ruch ve světě a analýza rizik pro jeho další rozvoj. Hlavním cílem této práce je zhodnotit úroveň cestovního ruchu ve světě a jeho postavení v hospodářství. Analyzovat rizika pro další rozvoj cestovního ruchu. Dále zjistit, jaký je dopad pandemie covid 19 na světový cestovní ruch. Analyzovat trendy a zákonitosti v rozvoji mezinárodního cestovního ruchu a možných scénářů jeho vývoje v důsledku koronavirové pandemie. Analyzovat a zjistit, jaká je aktuální situace dopadu této pandemie na cestovní ruch. Na základě získaných výsledků a analýzy rizik vytvořit plán rozvoje cestovního ruchu v období 2022-2025.

Metodika

Práce se zaměří na mezinárodní cestovní ruch, jeho trendy a předpokládaný vývoj. Budou analyzována rizika jeho dalšího rozvoje (ekologická, bezpečnostní, politická, zdravotní apod.)

Práce vychází z oficiálních informací zveřejněných mezinárodními organizacemi: Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO), Světová rada pro cestování a cestovní ruch (WTTC), Organizace spojených národů (OSN), Světová zdravotnická organizace (WHO), Mezinárodní organizace práce (ILO).

V různé míře budou použity metody analýzy, syntézy a komparace.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch, pandemie, krize v cestovním ruchu, turismus, turistická trasa, rekreace, výlet, ubytování

Doporučené zdroje informací

Indrová, J. Cestovní ruch, Praha: Oeconomica, 2009, ISBN 978-80-245-1569-4

Malá, V. Základy cestovního ruchu, Praha: Oeconomica, 2002, ISBN 80-245-0439-1

UNWTO Impact assessment of the COVID-19 outbreak on international tourism, přístupné:

<https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>

UNWTO, International Tourism Highlights, 2020 Edition, Madrid: UNWTO, 2020. ISBN 978-92-844-2245-6

UNWTO World Tourism Barometer, přístupné:

<https://www.unwto.org/unwto-world-tourism-barometer-data>

WTTC, Travel/Tourism Global Economic Impact 2021, 26 str., přístupné: <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Global%20Economic%20Impact%20and%20Trends%202021>

Zelenka, J. Pásková, M. Výkladový slovník cestovního ruchu, Praha: Linde Praha, 2012, ISBN 978-80-7201-880-2

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 15. 6. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Cestovní ruch ve světě a analýza rizik pro jeho další rozvoj" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob

V Praze dne 15.03.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Zbynku Kunovi, Ph.D., za velkou ochotu, vstřícnost, rady, odborné vedení a podporu při zpracování této závěrečné práce

Cestovní ruch ve světě a analýza rizik pro jeho další rozvoj

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá tématem cestovního ruchu ve světě a analýzou rizik pro jeho další rozvoj. Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení základních termínů spojených s oblastí cestovního ruchu. Dále je teoretická část zaměřena na typologii cestovního ruchu, význam cestovního ruchu pro jednotlivce a společnost, faktory ovlivňující rozvoj mezinárodního cestovního ruchu. Kromě toho je tato práce věnována pandemii Covid-19 a jejímu vlivu na cestovní ruch po celém světě. Teoretická část byla zpracována pomocí odborné literatury a internetových zdrojů.

V praktické části bude provedena analýza vývoje světového cestovního ruchu za poslední desetiletí a také analýza rizik, která mohou ovlivnit další rozvoj cestovního ruchu. V praktické části bude také navržen plán rozvoje turistického sektoru v příštích letech.

Klíčová slova: cestovní ruch, pandemie, COVID-19, udržitelný cestovní ruch, turismus, rizika v cestovním ruchu

Tourism in the world and risk analysis for its further development

Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of tourism in the world and the analysis of risks for its further development. The theoretical part focuses on explaining basic terms related to the field of tourism. Furthermore, the theoretical part is focused on the typology of tourism, the importance of tourism for individuals and society, and factors influencing the development of international tourism. In addition, this thesis is dedicated to the Covid-19 pandemic and its impact on tourism worldwide. The theoretical part was processed using professional literature and internet sources.

In the practical part, we will analyze the development of global tourism over the last decade, as well as the analysis of risks that can affect the further development of tourism. The practical part will also propose a plan for the development of the tourism sector in the coming years.

Keywords: tourism, pandemic, COVID-19, sustainable tourism, vacation, risks in tourism

Obsah

1 Úvod	8
2 Cíl práce a metodika.....	10
2.1 Cíl práce.....	10
2.2 Metodika	10
3 Teoretická východiska.....	11
3.1 Cestovní ruch	11
3.2 Cíle a funkce CR.....	12
3.3 Druhy cestovního ruchu.....	13
3.4 Význam cestovního ruchu pro jednotlivce a společnost.....	18
3.5 Faktory ovlivňující rozvoj mezinárodního cestovního ruchu	21
3.6 Udržitelný cestovní ruch	23
3.7 Epidemie COVID a cestovní ruch	24
3.8 Dopad pandemie COVID-19 na globální cestovní ruch.....	24
3.9 Moderní druhy cestovního ruchu.....	28
3.10 Rizika v cestovním ruchu	30
4 Praktická část.....	34
4.1 Vývoj cestovního ruchu ve světě	34
4.2 Geopolitické faktory rizika	41
4.2.1 Obchodní spory mezi Čínou a USA	41
4.3 Socio-kulturní faktory	42
4.3.1 Terorismus	42
4.3.2 Migrace.....	44
4.4 Environmentální faktory rizika	47
4.4.1 Klimatické a přírodní.....	47
4.4.2 Ekologické.....	50
4.5 Zdravotní faktory	51
4.6 Plán rozvoje cestovního ruchu.....	53
5 Závěr	54

Seznam grafů

Graf 1. Příjezdový cestovní ruch podle druhu dopravy v roce 2019	17
Graf 2. Příjezdový cestovní ruch podle druhu dopravy v roce 2010	18
Graf 3. Faktory ovlivňující obnovu mezinárodního cestovního ruchu (Leden 2023)	26
Graf 4. Výsledky průzkumu mezi odborníky UNWTO o návratu mezinárodního cestovního ruchu na úroveň roku 2019	27
Graf 5. Vývoj cestovního ruchu ve světě (počet zahraničních příjezdů v milionech).....	35

Graf 6. Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v miliardách USD)	36
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1. Rizika v cestovním ruchu.....	31
Tabulka 2. Druhy rizik v cestovním ruchu	32
Tabulka 3. Opatření ke snížení možných rizik	33
Tabulka 4. Vývoj počtu zahraničních turistů v daných regionech (v milionech).....	37
Tabulka 5. Počet zahraničních turistů v zemích v roce 2019.....	38
Tabulka 6. Počet zahraničních turistů v zemích v roce 2010.....	38
Tabulka 7. Největší teroristické útoky od roku 2010.....	43
Tabulka 8. Země, které mají největší počet migrantů v roce 2021	44
Tabulka 9. Celkový počet migrantů v Německu.....	45
Tabulka 10. Země původu uprchlíků a jejich počet.....	46
Tabulka 11. Velké přírodní katastrofy	48
Tabulka 12. Ekologické katastrofy	50
Tabulka 13. Dynamika šíření COVID-19 v roce 2020 (svět celkem)	52

1 Úvod

Cestovní ruch je nedílnou součástí života většiny z nás. Lidé po celém světě ve svém volném čase opouští své domovy a dávají se do pohybu, aby mohli uspokojit své potřeby, přání a touhy, ať už mezi ně patří odpočinek, poznání, vzdělání, relaxace, seberealizace a mnoho dalšího.

Cestovní ruch je důležitým odvětvím ekonomiky mnoha zemí a v posledních letech zaznamenal významný růst. Nicméně, tento růst je doprovázen řadou výzev a rizik, které by mohly negativně ovlivnit jeho další rozvoj a udržitelnost. Tak například vypuknutí pandemie COVID-19 v roce 2019 ovlivnilo mnoho aspektů našeho života, včetně cestovního ruchu. Od začátku roku 2020 mnoho zemí uzavřelo své hranice a zavedlo omezení pohybu, aby zpomalilo šíření viru. To vedlo k vážným následkům pro turismus, který je jedním z největších a nejdynamičtějších sektorů světové ekonomiky.

Jedním z hlavních důsledků pandemie COVID-19 pro cestovní ruch je snížení poptávky po cestování. Podle údajů Světové turistické organizace (UNWTO) mezinárodní turistika klesla o 72% v prvních 10 měsících roku 2020 v porovnání s odpovídajícím obdobím v roce 2019. To vedlo k výraznému snížení příjmů turistických společností, hotelů, restaurací, obchodů a dalších podniků spojených s cestovním ruchem.

Vliv pandemie COVID-19 na sektor cestovního ruchu měl dopad na to, jak cestujeme a jaké jsou naše preference. Lidé si nyní více uvědomují význam bezpečnosti a hygieny a více preferují venkovní aktivity. To vedlo ke vzniku nových trendů v cestovním ruchem, jako je ekoturistika a mnoho dalších.

Je důležité provést podrobné zhodnocení současné situace v cestovním ruchem, provést analýzu rizik, které mohou ovlivnit rozvoj cestovního ruchu ve světě, navrhnout strategie pro minimalizaci těchto rizik a připravit se na možné budoucí scénáře vývoje cestovního ruchu. Důležité bude také prozkoumat možnosti, jak obnovit cestovní ruch po pandemii a jak přizpůsobit tento sektor nové realitě.

V závěru práce budou navržena možná řešení a doporučení, která by mohla přispět ke zlepšení situace v oblasti cestovního ruchu a k jeho udržitelnosti. Budou navrženy možnosti, jak zlepšit

bezpečnost turistů, podpořit environmentálně udržitelný cestovní ruch, zlepšit turistickou infrastrukturu a služby, a jak využít technologie.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části bakalářské práce je popsat základní pojmy v cestovním ruchu, uvést jeho cíle a funkce, definovat význam cestovního ruchu pro jednotlivce a společnost a také popsat faktory ovlivňující rozvoj mezinárodního cestovního ruchu. V práci jsou dále uvedeny dopady pandemie COVID-19 na globální cestovní ruch a výsledky průzkumu mezi expertním týmem UNWTO o těchto dopadech. Dalším cílem teoretické části je popsat současné trendy v cestovním ruchu.

Cílem praktické části bakalářské práce je analyzovat vývoj cestovního ruchu za posledních 10 let, zhodnotit současnou situaci, provést analýzu rizik, které mohou ovlivnit další rozvoj cestovního ruchu ve světě, navrhnout strategie pro minimalizaci těchto rizik.

2.2 Metodika

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části práce jsou použity odborné literární zdroje k popsání základních pojmů cestovního ruchu, také se zde seznamujeme s onemocněním Covid-19. V různé míře byly použity metody analýzy, syntézy a komparace.

Praktická část je založena na datech z různých otevřených zdrojů. Bude provedena analýza rozvoje turismu a analýza rizik. Data jsou uspořádána v tabulkách a graficky znázorněna v grafech.

3 Teoretická východiska

3.1 Cestovní ruch

Moderní cestovní ruch je nazýván fenoménem dvacátého století. Více než 150 ze 195 zemí světa je zapojeno do cestovního ruchu. Světový cestovní ruch vykazuje v posledních desetiletích stabilní růst. [Moshnyaga, 2013]. Podle odhadů Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) bude počet turistů po celém světě do roku 2030 činit 1,8 miliardy osob. Jinými slovy, každý pátý obyvatel planety bude provádět turistické výlety.

Nejpřesnější definicí tohoto pojmu je definice Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) z roku 1991, «cestovní ruch je činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší, než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě». Stanovenou dobou se v mezinárodním cestovním ruchu rozumí jeden rok, v domácím cestovním ruchu šest měsíců. Definice UNWTO vylučuje z cestovního ruchu cestování v rámci místa trvalého bydliště, pravidelné cesty do zahraničí, dočasné přestěhování se za prací a dlouhodobou migraci. [Hesková, 2006].

Cestovní ruch může být také chápán jako dočasná migrace provádějící se člověkem ve svém volném čase pro různé účely, jako jsou například zdravotní, vzdělávací, sportovní, náboženské a jiné účely. Jedná se o jeden z typů aktivních rekreací a zahrnuje pohyb lidí mezi různými zeměmi za účelem poznávání, odpočinku a plnění svých cílů a touhy poznat svět a různé kultury. [Hesková, 2006].

Haagská meziparlamentní deklarace o světovém cestovním ruchu z roku 1989 definuje cestovní ruch jako jev, který zahrnuje veškerý volný pohyb osob a také sektor služeb vytvořený k uspokojení potřeb spojených s těmito pohyby. Tento sektor zahrnuje širokou škálu služeb, včetně dopravy, ubytování, stravování, průvodcovství a dalších aktivit, které přispívají k uspokojení potřeb cestujících. Celkově lze cestovní ruch chápat jako komplexní fenomén, který zahrnuje nejen samotné cestování, ale také širokou škálu služeb a hospodářských aktivit spojených s tímto jevem.

Historie cestovního ruchu se datuje již do starověkých civilizací, kdy Egypťané a Peršané cestovali do vzdálenějších oblastí za účelem obchodování a objevování. V průběhu času se cesty staly důležitým prostředkem pro vytváření kolonií a prozkoumávání nových zemí.

Za zakladatele moderního cestovního ruchu je obecně považován Thomas Cook, který v 19. století začal pořádat naplánované cesty. Cook založil první cestovní kancelář, začal rezervovat ubytování v hotelích a vydávat turistické průvodce s důležitými informacemi pro cestující. Tímto způsobem pomohl popularizovat cestování a umožnil lidem s menšími finančními prostředky vycestovat za účelem odpočinku a zábavy. Od té doby se cestovní ruch stává stále důležitějším odvětvím ekonomiky a neustále se vyvíjí díky modernímu technologickému pokroku a novým cestovním trendům. (Beránek a kol., 2013)

3.2 Cíle a funkce cestovního ruchu

Účel cestovního ruchu je jedním z jeho hlavních a určujících rysů. V klasické teorii cestovního ruchu je uznáváno pouze šest obecných cílů: [Saprunová, 2006]

- Ozdravovací (obnova duševních a fyzických sil člověka, stejně jako léčba);
- Poznávací (zdokonalování a prohlubování znalostí o podstatě přírodních jevů, historii a současnosti lidstva, kultuře jiných zemí a národů);
- Sportovní (příprava a účast na soutěžích a hrách na profesionální a amatérské úrovni, doprovod sportovců a účast diváků);
- Profesní (služební cesty, účast na kongresech, konferencích, seminářích, výměna zkušeností a odborná školení);
- Náboženské (poutní, kultovní, studium náboženství a kultů)
- Hostitelské a nostalgické (návštěva příbuzných, místa historického bydliště)

Cestovní ruch také plní různé funkce:

- Obnovující (regenerační) – osvobození člověka od pocitu únavy prostřednictvím kontrastní změny prostředí a druhu činnosti;
- Rozvojová – poskytování příležitostí k osobnímu rozvoji (rozšiřování obzorů, tvůrčích a organizačních aktivit);

- Zábavní – poskytování rekreativním příležitostem k zábavě; patří sem i obeznámenost s územím a jeho obyvateli, pořádání koncertů, sportovních a jiných akcí, outdoorové aktivity;
- Ekonomická – projevuje se poptávkou a spotřebou v závislosti na turistech, přičemž potřeby turistů se dělí na základní, specifické a doplňkové

3.3 Druhy cestovního ruchu

Klasifikace druhů cestovního ruchu se zaměřuje především na způsob, jakým je realizován vzhledem k různým faktorům, jako jsou geografické, ekonomické a sociální podmínky. Toto členění se vztahuje k vnějším faktorům, které ovlivňují provozování cestovního ruchu. [Vystoupil, Šauer, 2006]

– Cestovní ruch dle území, na kterém probíhá

Domácí cestovní ruch – Cestování je realizováno pouze na území daného státu a cesta nesmí trvat déle než 1 rok. Účastníci cestování se pohybují pouze mimo své trvalé bydliště (ale nepřekračují hranice svého státu) a to z různých důvodů, jako jsou například profesní záležitosti, obchodní aktivity, podnikání nebo prosté trávení volného času a další účely.

Zahraniční cestovní ruch – Cestování mezi státy za různými účely. V tomto případě se účastníci cesty pohybují přes hranice svého domovského státu. Zde můžeme rozlišit z pohledu určitého státu výjezdový a příjezdový cestovní ruch. Příjezdový cestovní ruch (angl. incoming) zahrnuje příjezd zahraničních cestujících do dané země a výjezdový cestovní ruch (angl. outgoing) se týká turistů z dané země, kteří odjíždějí do jiných zahraničních destinací. Cesta stejně jako u domácího cestovního ruchu musí být kratší než 1 rok.

Tranzitní cestovní ruch – Jde o průjezd cestujícího přes území určitého státu s cílem dostat se do jiného státu. Tento typ cesty obvykle nezahrnuje přenocování v tranzitním státě a může zahrnovat setrvání cestujícího při mezipřistání letadla na letišti bez nutnosti absolvovat celní odbavení nebo jiné příslušné kontroly. [Vystoupil, 2006]

– Cestovní ruch dle vlivu na platební bilanci státu

Z ekonomického hlediska je důležité brát v úvahu vliv platební bilance zahraničního obchodu při definování mezinárodního cestovního ruchu. Platební bilance zahrnuje všechny platby za export a import služeb a zboží mezi danou zemí a ostatními zeměmi, což zahrnuje i příjmy a výdaje související s mezinárodním cestovním ruchem. Mezinárodní cestovní ruch může mít významný ekonomický přínos pro platební bilanci státu, pokud turisté utrácejí své peníze za služby a zboží na území dané země. Podle vlivu na platební bilanci rozdělujeme cestovní ruch na aktivní a pasivní.

Aktivní – K aktivnímu cestovnímu ruchu dochází, pokud příjmy z cestovního ruchu jsou vyšší než výdaje. Turisté z jiných zemí přijíždějí do dané země a utrací zde peníze za nákup zboží a služeb, což přispívá k zisku pro místní podniky a ke zvýšení ekonomické aktivity v dané oblasti. Tento proces může také vést k tvorbě pracovních míst a zlepšení infrastruktury, což může mít pozitivní dopad na místní ekonomiku.

Pasivní – Při pasivním cestovním ruchu dochází ke vzniku ztráty, protože výdaje na cestovní ruch jsou vyšší než příjmy. Obyvatelé dané země cestují do zahraničí a utrací své peníze tam, což znamená odliv finančních zdrojů z dané země. To může mít negativní dopad na místní ekonomiku, protože peníze místo toho, aby zůstaly v zemi a přispěly k hospodářskému růstu a rozvoji, jsou utraceny v jiných zemích. [Vystoupil, 2006]

– Cestovní ruch dle délky trvání pobytu

Krátkodobý cestovní ruch – Do skupiny krátkodobého cestovního ruchu se řadí pobyty zpravidla s 1-3 přenocováními. Členit lze na víkendový cestovní ruch, výletní cestovní ruch, tj. bez přenocování či tranzitní nebo pasažérský cestovní ruch, tj. projíždění, bez návratu do místa pobytu. [Vystoupil, 2006]

Dlouhodobý cestovní ruch – Doba pobytu při dlouhodobém cestovním ruchu je delší než 4 přenocování. Nesmí však přesáhnout 6 měsíců pro domácí cestovní ruch a 12 měsíců pro zahraniční cestovní ruch. [Drobná, Morávková, 2013]

– Cestovní ruch dle způsobu financování

Na základě způsobu úhrady vzniklých nákladů je možné vymežit cestovní ruch na komerční a sociální.

Komerční – V případě komerčního cestovního ruchu si cestující hradí veškeré výdaje v plném rozsahu z vlastních prostředků.

Sociální – V sociálním cestovním ruchu je účast vázána na splnění určitých podmínek. Cestujícím je částečně či plně uhrazena služba z příslušných společenských fondů (např. zdravotní pojišťovnou). Jde například o dětskou rekreaci nebo lázeňské a léčebné pobyty. [Vystoupil, 2006]

– Cestovní ruch dle způsobu zabezpečení cesty a pobytu

Organizovaný – V případě organizovaného cestovního ruchu jsou pro cestujícího zajištěny doprava a program poskytovaný cestovní kanceláří nebo jiným zprostředkovatelem služeb. To může zahrnovat například zájezdy, které nabízejí připravené služby včetně dopravy a ubytování.

Neorganizovaný – V případě neorganizovaného cestovního ruchu si cestující svou cestu i program zabezpečují sami. Příkladem je cestující, který si sám vyhledá a koupí letenky a opatří ubytování. [Vystoupil, 2006]

– Cestovní ruch dle počtu účastníků

Individuální – Individuální cestovní ruch zahrnuje účastníky, kteří cestují sami, se svými rodinnými příslušníky nebo v malých skupinách, a jejich cesta není organizována žádnou cestovní kanceláří. Příkladem může být chataření.

Kolektivní – Kolektivní cestovní ruch zahrnuje cestování ve větší skupině lidí, kteří společně vytvářejí kolektiv a jejich cesta je organizována. Příkladem může být skupina lidí s podobnými zájmy, kteří mohou tvořit klubový cestovní ruch. [Vystoupil, 2006]

– Cestovní ruch dle ročního období

Cestovní ruch lze rozdělit na sezónní a mimosezónní na základě ročního období, ve kterém účastník cestuje do destinace.

Sezónní – V sezónním cestovním ruchu jde o hlavní sezónu, kterou lze dále rozdělit na letní a zimní cestovní ruch. Jedná se o období s nejvyšší návštěvností destinace, během kterého jsou účastníkům k dispozici maximální nabídky služeb a atrakcí.

Mimosezónní – Cestovní ruch je charakterizován nízkou návštěvností destinací v obdobích mimo hlavní sezónu, což obvykle odpovídá jarním a podzimním měsícům. V této době může být nabídka služeb nižší než během hlavní sezóny. [Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011]

– cestovní ruch dle vlivu na životní prostředí

Cestovní ruch lze dělit na měkký a tvrdý v závislosti na dopadu, který má na životní prostředí.

Měkký – Cestovní ruch se zaměřuje na udržitelnost a minimalizaci negativního dopadu na životní prostředí. Tento typ cestovního ruchu je založen na respektování místních kultur a tradic, podpoře místní ekonomiky a ochraně přírodního prostředí. Mezi typické příklady patří ekoturistika, agroturistika, cestování na kole či pěšky.

Tvrdý – Cestovní ruch se zaměřuje více na zážitek a zábavu. Tento typ cestování obvykle zahrnuje hromadnou turistiku, masovou spotřebu a využívání dopravy, ubytování a zdrojů, což může vést k negativním dopadům na životní prostředí. [Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011]

– Cestovní ruch dle věkové kategorie účastníků

Cestovní ruch lze rozdělit i dle věku účastníků. Do jedné ze třech hlavních skupin patří mládežnický cestovní ruch, který je určen věkovou hranicí 15-25 let. Účastníci se již neřadí svým věkem mezi děti. Jde o mladé účastníky, kteří cestují do destinace bez svých rodičů, a ještě nemají vlastní rodinu. Například se jedná o tábory, školní, sportovní nebo kolektivní akce s možností sociálního kontaktu se svými vrstevníky. Druhou skupinu tvoří rodinný cestovní ruch. Jde především o rodiny s dětmi. Tato skupina je různorodá. Každá rodina vybírá destinace podle svých potřeb, zájmů a dalších individuálních požadavků. Do poslední skupiny řadíme účastníky ve věku 56 let a více. Jde o seniorský cestovní ruch. Senioři vyhledávají klidnější akce, které odpovídají jejich potřebám a fyzickým možnostem jejich generace. Preferují cestování ve skupině se společnými zájmy, poznávací zájezdy a výlety v přírodě. [Šauer a kol., 2015]

– Cestovní ruch dle použitého druhu dopravy

S výběrem dopravního prostředku souvisí i dopravní služby, které zprostředkovatel zabezpečuje. Účastník cestovního ruchu je společně s výběrem dopravního prostředku obeznámen s jednotlivými službami, které nabízí letecký, železniční a lodní cestovní ruch. [Šauer a kol., 2015]

Letecký cestovní ruch poskytuje jednu z nejbezpečnějších forem dopravy. Poskytovatelé nabízejí celkovou škálu služeb pro dálkové lety, ale také organizují vyhlídkové lety nad krajinou, městem a různými zajímavými místy.

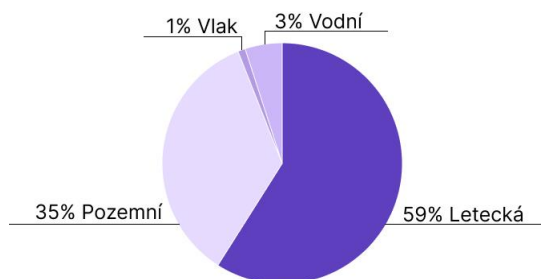
Při výběru železničního cestovního ruchu jde o výlety po okolí, kdy vlak zastavuje na trase a účastník má možnost navštívit zajímavá místa. Železniční cestovní ruch nabízí v rekreačních vlacích služby přepravy, ale také služby stravovací a ubytovací. Účastníci mohou využít spací vozy a také restaurační nebo bufetové vozy.

Pokud jde o lodní cestovní ruch jde o rekreační a sportovní plavby, které zabezpečují různí zprostředkovatelé plaveb po České republice. Jde o poznávací či výletní malé lodě, které nabízejí také možnost ubytování či stravování. Dále do lodního cestovního ruchu můžeme zařadit okružní plavby vyhlídkovými loděmi. [Šauer a kol., 2015]

Kromě toho v Evropě je rozsáhlá síť trajektových linek, které také využívají turisté, například při cestách do Irska a Velké Británie, v Baltském moři, kdy to bývají trasy do Skandinávie, či plavby na italské a řecké ostrovy ve Středomoří, rovněž na Maltu, Kypr nebo do některých míst v severní Africe.

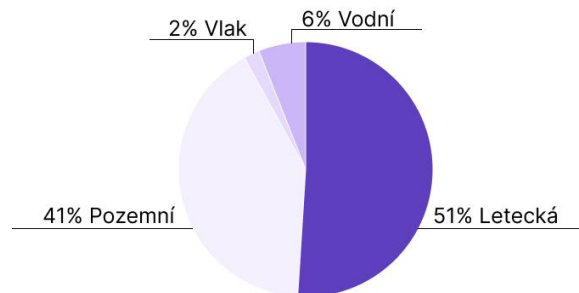
V cestovním ruchu má své místo i silniční doprava, která přepravuje účastníky silničními dopravními prostředky po pozemních komunikacích. Do silniční dopravy lze zařadit přepravu osobními auty či hromadnou autobusovou dopravu. Autobusovou dopravu mohou vést cestovní kanceláře, dopravní společnosti či jiní zprostředkovatelé. Tyto společnosti nabízejí účastníkům mnoho služeb. [Drobná, Morávková, 2013]

Graf 1. Příjezdový cestovní ruch podle druhu dopravy v roce 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle UNWTO International Tourism Highlights

Graf 2. Příjezdový cestovní ruch podle druhu dopravy v roce 2010

Zdroj: Vlastní zpracování dle UNWTO International Tourism Highlights

Při porovnávání grafů č. 1 a č. 2 je vidět, že v dnešní době lidé více cestují leteckou dopravou než v roce 2010. Důvodů je několik:

- 1) Zlepšení technologie a dostupnosti: Technologie letadel a letištní infrastruktura se zlepšily a zlevnily, což znamená, že lidé mají více možností cestovat letecky za dostupnější ceny.
- 2) Rychlost a pohodlí: Letecká doprava umožňuje cestovat rychleji a pohodlněji než jiné druhy dopravy, což je pro mnoho lidí důležité při cestování na delší vzdálenosti.
- 3) Konkurence mezi leteckými společnostmi: S nárůstem počtu leteckých společností se zvyšuje konkurence a snižují se ceny letenek, což dělá leteckou dopravu atraktivnější pro cestující. Skutečně konkurenční prostředí bylo vytvořeno v souvislosti s liberalizací letecké dopravy. Například v rámci Evropské unie k ní došlo v roce 1997, kdy byl v tomto oboru vytvořen jednotný trh, znamenající pro kterýkoli subjekt EU s platnou licencí volnou tvorbu linek a tarifů na území EU. Podobná situace, tedy volná tvorba linek a tarifů, je i v prostředí mimo EU, na vnitrostátních linkách v USA od roku 1978, na linkách mezi EU a USA to pak platí od března 2008. Některé další mezinárodní trhy však stále zůstávají regulované.

3.4 Význam cestovního ruchu pro jednotlivce a společnost

Cestovní ruch nabízí možnost poznávat kulturu a tradice různých zemí a regionů, uspokojuje zvědavost jednotlivce, přináší duchovní obohacení a přispívá k zlepšení fyzického zdraví a rozvoji osobnosti. Dále umožňuje kombinovat relaxaci s poznáváním nových míst a zážitků.

Role cestovního ruchu ve světové praxi neustále roste. Jako jeden z největších, vysoce ziskových a nejdynamičtějších odvětví, hned po těžbě ropy a její rafinaci, pokud jde o ziskovost. Podle údajů WTTC za rok 2019 tvoří cestovní ruch 10% obrátu na trhu výroby a služeb na planetě, 10,4% celosvětového HDP, 7% mezinárodního exportu a 27,4% exportu služeb, 5% všech daňových příjmů a 10,6% všech pracovních míst. [WTTC] V důsledku toho může cestovní ruch, který je ovlivňován řadou vnějších faktorů, sám o sobě významně ovlivnit ekonomickou, politickou, environmentální, sociokulturní situaci těch zemí a regionů, kde se rozvíjí. Navíc tento dopad může být jak pozitivní, tak negativní. Volkov vyzdvihuje politický, vzdělávací, kulturní, sociální, biologický, ekologický a ekonomický významy cestovního ruchu. [Volkov, 2003]

Politický význam cestovního ruchu, zejména mezinárodního, spočívá ve vzájemném sblížení a výměně názorů mezi obyvateli různých zemí a kontinentů. Cestovní ruch může spojovat národy, položit základy mírové spolupráce a sloužit jako jeden ze způsobů, jak posílit mír. Zahraniční cestovní ruch je nejlepší formou poznání jakékoli země a jejích obyvatel, protože představa o ní, získaná z knih, rozhlasu, kina, televize, často neodpovídá skutečnosti. Přímý kontakt při cestování do této země může změnit představy a předsudky.

Vzdělávací hodnotou cestovního ruchu je formování všestranně rozvinuté osobnosti. Turistika rozšiřuje obzory člověka, zvyšuje jeho intelekt a umožňuje spojit relaxaci s poznáním světa, studiem okolního života, historie, kultury a zvyků národů dalších zemí. To, co člověk vidí a slyší během cestování, zpravidla zůstane dlouho v paměti. Seznámení s kulturou a zvyky národů různých zemí člověka duchovně a kognitivně obohacuje.

Kulturní význam cestovního ruchu spočívá v obohacení osobní kultury při poznávání nových měst, lidí, jejich historie a zvyků, úspěchů v umění, architektuře, divadelním umění, literatuře, hudbě a také ve zdokonalování znalostí cizích jazyků. V globálním smyslu se kulturní význam projevuje v nastolování a posilování pozitivního vhladu generace, v podpoře zachování kulturního dědictví národů, jakož i v usnadnění navazování vzájemného porozumění mezi lidmi v různých zemích a regionech.

Sociální (společenský) význam cestovního ruchu se projevuje růstem sounáležitosti, kamarádství a vzájemné dobré vůle účastníků turistického zájezdu, samostatnosti, svědomitosti, smyslu pro zodpovědnost a disciplínu, v rozvoji sebeovládání a vůle za každých okolností, ve správném vztahu

k přírodě, místnímu obyvatelstvu. V globálním smyslu, společenský význam pro život společnosti spočívá v obnově psychofyziologických zdrojů společnosti a pracovní kapacity člověka, racionálním využití volného času a v zajišťování zaměstnání pro obyvatelstvo.

Biologický význam cestovního ruchu spočívá v pobytu v příznivých klimatických podmínkách, obnově fyzických sil a mravním odpočinku. A v důsledku toho – zlepšení zdraví, pohody, zvýšení schopnosti pracovat a chut' pracovat, což zase přispívá ke zvýšení produktivity práce. Globální biologický význam cestovního ruchu se projevuje ve zvyšování genetické diverzity lidstva. Právě s příchodem mezinárodní turistiky měli lidé možnost setkávat se s lidmi jiných národů, a dokonce i ras, což znamená, že se objevila možnost šíření genetického materiálu.

Ekologický dopad moderního cestovního ruchu má dvojaký dopad na ekologickou situaci. Na jedné straně je do určité míry poškozováno životní prostředí. Dochází ke změně přirozených životních podmínek lidí, flóry a fauny. Mezi faktory škodlivých vlivů cestovního ruchu dávají místní obyvatelé na první místo znečištění ovzduší z dopravy a neekologického využívání půdy, jelikož turisté kladou uspokojení svých potřeb na rekreaci na vyšší úroveň než starost o využití a zachování přírodního prostředí. Na druhé straně má cestovní ruch zájem na ochraně přírodního prostředí, neboť to je důležitou podmínkou jeho činnosti. Při využívání přírodních, kulturních, historických míst má cestovní ruch zájem na jejich udržování. Dobře upravené parky, náměstí, památky přispívají k dobrému odpočinku a zvyšují hodnocení turistického podniku. Cestovní ruch však většinou narušuje přírodní rovnováhu a je nutné cílené a promyšlené využití částek vybraných od cestovních kanceláří formou místních daní. Je vhodné je využívat k údržbě přírodního bohatství regionu, historických památek a správy parku. Úspěšné cestovní kanceláře jsou navíc schopny přispívat na dobročinné účely, čímž se osvobozují od řady daní.

Ekonomický význam cestovního ruchu je zřejmý zejména pro státy, kdy vystupují nejen jako poskytovatelé služeb, ale také jako spotřebitelé jednotlivých prvků těchto služeb. Přispívá ke zvýšení peněžních toků do regionu, včetně přílivu cizí měny, a také ke zvýšení daňových příjmů, růstu hrubého domácího produktu a vytváření nových pracovních míst. Zahrnuje také reformu rekreační infrastruktury, kterou využívají jak turisté, tak i místní obyvatelé.

Ekonomický význam cestovního ruchu se především projevuje poptávkou a spotřebou turistů, jejichž potřeby se obvykle dělí do tří skupin: základní, specifické a doplňkové. Základní potřeby

turistů zahrnují dopravu, ubytování a stravování. Specifické potřeby jsou spojeny s hlavním účelem cesty, jako jsou například léčba, získávání dojmů, komunikace nebo zábava. Doplňkové potřeby uspokojují podniky cestovního ruchu, které aktivně obchodují službami a produkty.

Cestovní ruch prostřednictvím spotřeby stimuluje ekonomickou aktivitu země nebo regionu: zvyšují se příjmy podniků v odvětví cestovního ruchu, roste poptávka po zboží a službách určitého regionu a tím pádem zvyšuje i obchodní obrát. Rozvoj cestovního ruchu také podporuje vývoj místní infrastruktury, vytváří další pracovní příležitosti a má stimulační účinek na odvětví služeb.

Celkově lze možný ekonomický vliv cestovního ruchu zrekapitulovat následovně:

- podnik cestovního ruchu vytváří vnitrostátní zisk;
- cestovní ruch uvádí do života novou formu spotřebitelské poptávky – turistickou poptávku;
- cestovní ruch má určitý vliv na rozvoj odvětví, která vyrábějí spotřební zboží;
- cestovní ruch přispívá ke snižování nezaměstnanosti;
- cestovní ruch napomáhá rozvoji zábavního a vzdělávacího podnikání;
- cestovní ruch přispívá ke stabilizaci devizových příjmů;
- zvyšování příjmů cestovních kanceláří přispívá k růstu příjmů do místních a státních rozpočtů prostřednictvím daní.

3.5 Faktory ovlivňující rozvoj mezinárodního cestovního ruchu

Přítomnost příznivých faktorů může významně přispět k rychlému rozvoji cestovního ruchu v různých regionech a zemích, zatímco nežádoucí faktory mohou naopak snížit turistický tok.

Hlavní faktory ovlivňující rozvoj cestovního ruchu jsou rozděleny do dvou skupin:

Statické, tedy takové, jejichž hodnota se v čase nemění. Například přírodně-geografické a kulturně-historické faktory, které společně určují rekreační zdroj země;

Dynamické, které zahrnují faktory, které mají tendenci se měnit. Například logistické, politické, socioekonomické a demografické faktory.

- Přírodně-geografické faktory – moře, hory, lesy, flóra, fauna, podnebí atd.
- Kulturně-historické faktory – památky, architektura, historie a kultura.

Přírodně-geografické a kulturně-historické faktory jsou rozhodujícími faktory při výběru konkrétního regionu k návštěvě. Rozmanitost těchto zdrojů má vliv na rozsah, tempo a směry rozvoje cestovního ruchu. Nicméně, přírodní jevy, jako jsou zemětřesení, sopečné erupce nebo zatmění Slunce, mohou mít nejen pozitivní, ale i negativní dopad na turistickou aktivitu, a proto je třeba s nimi počítat.

Ekonomické faktory – Ekonomické faktory mají značný vliv na cestovní ruch, protože existuje silné propojení mezi ekonomickým rozvojem a trendy cestovního ruchu. Existuje přímá závislost mezi ekonomickým rozvojem země, objemem národního důchodu a materiálním blahobytem občanů. Země s vyspělou ekonomikou jsou často lídry na světovém trhu v počtu turistických cest svých občanů. Mezi ekonomické faktory patří také inflace, úrokové sazby a kolísání měnových kurzů.

Sociální faktory – V první řadě je třeba poznamenat zvýšení délky volného času obyvatelstva (zkrácení pracovní doby, zvýšení délky dovolené) spojené s moderní vědecko-technickou revolucí, která v kombinaci se zvýšením životní úrovně obyvatelstva znamená příliv nových potenciálních turistů. Mezi sociální faktory rozvoje cestovního ruchu patří také zvýšení úrovně vzdělávání, kultury a estetických potřeb obyvatelstva.

Demografické faktory – Růst světové populace jako celku a jeho jednotlivých regionů ovlivňuje nárůst počtu turistů. Kromě toho jsou cestovní preference ovlivněny věkem, pohlavím a rodinným stavem lidí. Největší sklon k aktivním formám cestovního ruchu vykazují osoby ve věku 18-30 let. Celková turistická mobilita lidí však dosahuje vrcholu ve věku 30-50 let. Svobodní lidé jsou mobilnější než lidé, kteří mají rodinu. Ženy projevují větší zájem o cestovní ruch než muži.

Politické faktory – Politická situace ve světě a jednotlivých zemích; usnadnění administrativní kontroly v odvětví cestovního ruchu; sjednocení daňové a měnové politiky. Stabilní politická situace přispívá k rozvoji cestovního ruchu, a naopak napjatá situace (ozbrojené konflikty, vojenské akce), způsobuje nízké tempo růstu. Velkou hrozbu pro cestovní ruch představuje terorismus a extremismus.

Technologické faktory – spojené s pokrokem v technice a technologiích do značné míry ovlivňují rozvoj cestovního ruchu, otevírají příležitosti pro výrobu nových typů služeb a jejich prodej. Rozvoj

vědy a techniky přispívá ke zlepšení prostředků hromadné nabídky turistických služeb (hotelnictví, doprava, cestovní kanceláře). Do značné míry byl rozvoj cestovního ruchu usnadněn pohodlnými, rychlými a cenově dostupnými dopravními prostředky (především letectví) pro přepravu turistů na velké vzdálenosti. Internet v cestovním ruchu plní nejen funkci přenosu a výměny informací, ale tvoří také nový systém prodeje, který přímo spojuje spotřebitele s poskytovateli služeb cestovního ruchu a již dnes je konkurencí pro tradiční kanály prodeje turistických produktů.

Environmentální faktory – mají nejpřímější dopad na cestovní ruch, protože životní prostředí je základem a potenciálem turistických aktivit. Cestovní ruch spotřebovává přírodní zdroje; v centrech masové turistiky tento proces nabývá ničivého charakteru (změna přírodních podmínek, zhoršení životních podmínek, živočišného a rostlinného světa atd.). Omezujícím faktorem rozvoje cestovního ruchu jsou oblasti radioaktivního, chemického a jiného znečištění.

3.6 Udržitelný cestovní ruch

Udržitelný turismus představuje filozofii a koncepční přístup k rozvoji turismu. Koncept udržitelného turismu vychází z konceptu udržitelnosti, založeného na myšlence, že přírodní, kulturní a další zdroje jsou limitované, a proto je třeba s nimi nakládat optimálním způsobem. Optimální využívání zdrojů má přispívat k zachování biologické diverzity, minimalizaci ekologických, kulturních a sociálních vlivů a maximalizaci profitu pro zachování životního prostředí a místních komunit. [Palatková, 2006]

Udržitelný rozvoj turismu znamená podle UNWTO současné uspokojení potřeb návštěvníků i rezidentů při ochraně a rozšiřování příležitostí rozvoje do budoucna. Znamená souhrnné řízení všech zdrojů takovým způsobem, aby mohly být uspokojeny ekonomické, sociální a estetické potřeby, avšak při současném zachování kulturní integrity, zásadních ekologických procesů, biologické diverzity a pro život nezbytných systémů. [Palatková, 2006]

Pilíře udržitelného cestovního ruchu:

Environmentální pilíř: zahrnuje ochranu životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů. Kvalita životního prostředí je jedním ze základních požadavků pro rozvoj cestovního ruchu, jeho negativní dopady mohou kvalitu životního prostředí významně ohrozit a postupně zničit zdroje, na kterých je závislý.

Socio-ekonomický pilíř: vazba místního obyvatelstva na cestovní ruch. Dopad na změny v hodnotách a chování, které pak ohrožují místní identitu. Snaha, aby co nejvíce finančních prostředků zůstávalo v regionu, ve kterém byly vygenerovány. Citlivé využívání místních zdrojů, růst spotřeby lokálních produktů a zaměstnání místního obyvatelstva.

Kulturní pilíř: udržitelné využívání kulturně-historických atraktivit, zachování tradic, lokálních produktů, gastronomie, písemnictví, festivalů a dalších regionálních specifik.

3.7 Pandemie COVID a cestovní ruch

Covid-19 je onemocnění virového původu způsobené virem SARS-CoV-2. Toto onemocnění je vysoce infekční, šíří se především kapičkami slin nebo výtoky z nosu, když infekční osoba kýchá nebo kašle. Většina nakažených lidí virem Covid-19 má mírné až střední respirační potíže, tito lidé se zotavuje, aniž by vyžadovali speciální léčbu. Starší osoby a lidé se zdravotními problémy typu chronické respirační onemocnění, cukrovka, rakovina, kardiovaskulární choroby mají větší riziko, že se u nich projeví vážný průběh. Případy pacientů s vážným průběhem mohou končit smrtí pacienta a je nutná lékařská pomoc.

Současná situace měla významný dopad na všechny oblasti světového hospodářství, včetně cestovního ruchu. Taková krize v cestovním ruchu nebyla pozorována od druhé světové války.

Podle studie Světové rady cestování a cestovního ruchu (WTTC) začala pandemie koronavirů denně snižovat až milion pracovních míst ve světovém cestovním ruchu. Nejvíce postiženou evropskou zemí bylo Německo, kde bylo ohroženo téměř 1,6 milionu pracovních míst. Na druhém místě bylo Rusko, na třetím místě Itálie a Velká Británie.

Podle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) zaznamenal mezinárodní cestovní ruch v roce 2020 pokles o více než 70 %, což odpovídá údajům z roku 1990. V roce 2021 celosvětový cestovní ruch vzrostl o 4% oproti roku 2020. Mezinárodní cestovní ruch byl v roce 2022 o třetinu nižší oproti roku 2019.

3.8 Dopad pandemie COVID-19 na globální cestovní ruch

Před pandemií COVID-19 se cestovní ruch stal jedním z nejdůležitějších sektorů světové ekonomiky, který představoval 10% světového HDP a více než 320 milionů pracovních míst po celém světě [Brovko, Solod, 2020]

V roce 1950 uskutečnilo zahraniční cesty pouze 25 milionů lidí. Do roku 2019 toto číslo dosáhlo 1,5 miliardy lidí a odvětví cestování a cestovního ruchu se v mnoha zemích rozrostlo na úroveň too-big-to-fail (příliš velký na to, aby zkrachoval) [Behsudi, 2020].

Globální pandemie ohrozila více než 100 milionů pracovních míst. Podle Světové turistické organizace většina pracovních míst připadá na mikro, malé a střední podniky, které zaměstnávají vysoký podíl žen. Ženy představují 54% všech pracujících v cestovním ruchu. [UNWTO]

Země, jejichž ekonomika je silně závislá na cestovním ruchu, budou pociťovat negativní dopady krize mnohem déle než jiné země. [Kobyak, 2021] Služby s vysokým stupněm kontaktu jsou klíčové pro sektor cestovního ruchu. Protikrizová opatření v této oblasti budou platit, dokud se lidé nebudou cítit bezpečně, aby mohli znovu cestovat v masovém měřítku.

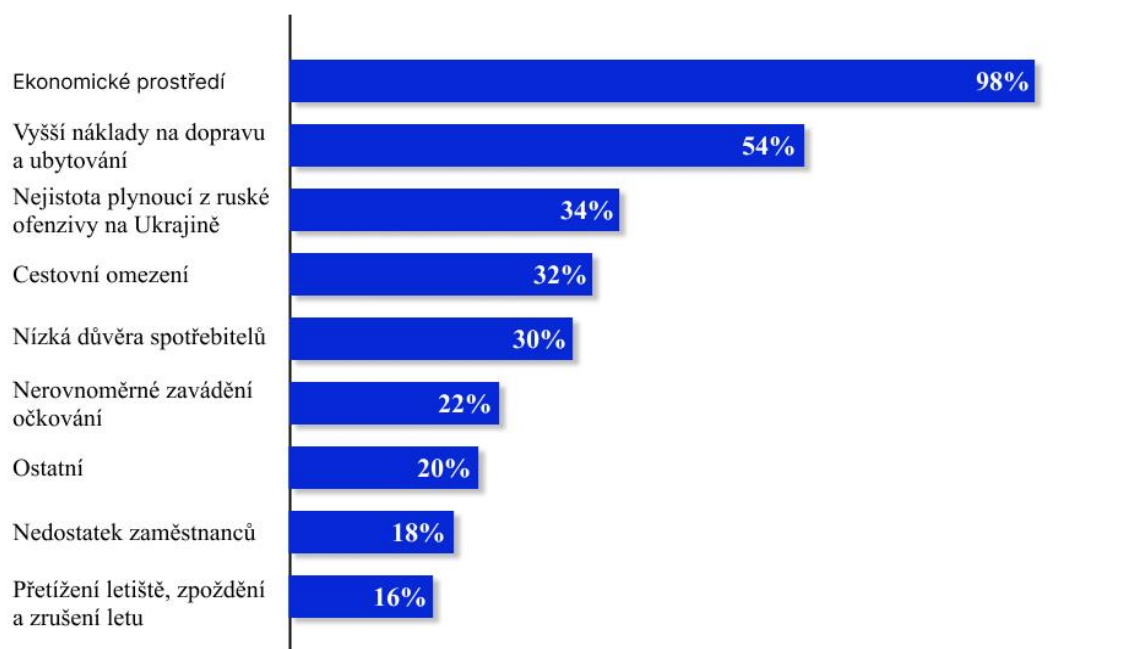
Krise je vnímána jako příležitost ke zlepšení oblasti cestovního ruchu prostřednictvím rozvoje digitalizace a udržitelnosti životního prostředí. [Gareev, 2021]

Světová rada cestování a cestovního ruchu (WTTC) ve zprávě o budoucnosti cestovního ruchu uvedla, že kvůli pandemii budou cestovatelé více věnovat pozornost vnitřním výletům nebo výjezdům do přírody a venkovním rekreacím.

V lednu 2022 provedla UNWTO globální průzkum mezi svým expertním týmem UNWTO (UNWTO Panel of Tourism Experts) o dopadu COVID-19 na cestovní ruch a očekávané době zotavení.

Některé výsledky:

Graf 3. Faktory ovlivňující obnovu mezinárodního cestovního ruchu (Leden 2023)

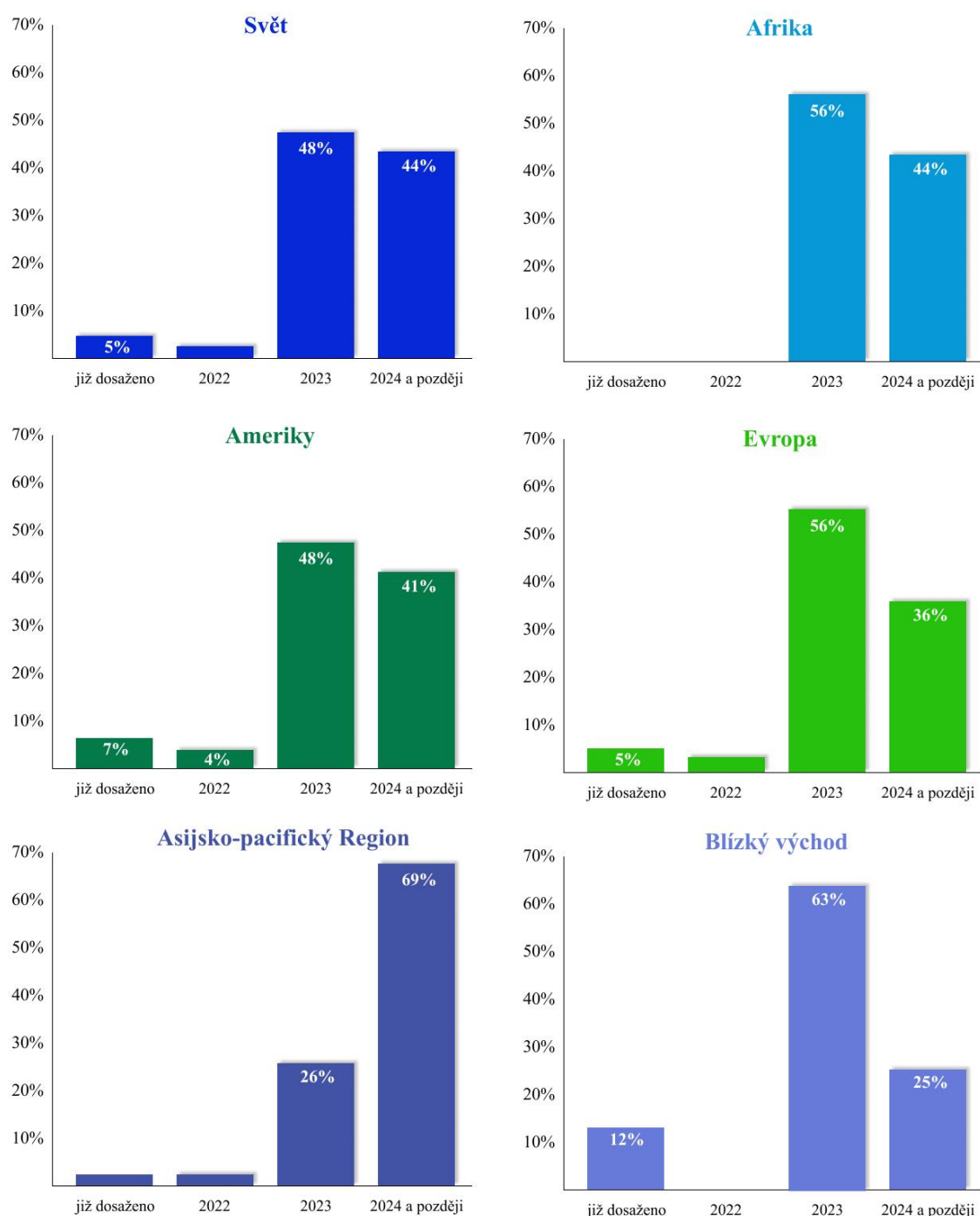
Zdroj: Vlastní zpracování dle unwto.org

Porovnáním těchto údajů s údaji z roku 2022 lze pozorovat, že ekonomické prostředí zůstává hlavním faktorem ovlivňujícím obnovu cestovního ruchu. (82% v září 2022) Zrušení nebo zpoždění letů za hlavní faktor považuje pouze 16% lidí, když v roce 2022 bylo 24%

Ohledně návratu mezinárodního cestovního ruchu na úroveň roku 2019 byla odborníkům položena otázka: «kdy se podle vás mezinárodní cestovní ruch ve vaší zemi vrátí na úroveň roku 2019»

Výsledky průzkumů jsou uvedeny v obrázcích:

Graf 4. Výsledky průzkumu mezi odborníky UNWTO o návratu mezinárodního cestovního ruchu na úroveň roku 2019

Zdroj: Vlastní zpracování dle unwto.org

Většina odborníků (64%, průzkum byl proveden v prosinci 2021) věří, že počet mezinárodních příjezdů se vrátí na úroveň roku 2019 pouze v roce 2024 nebo později.

Na základě studie dopadu COVID-19 na cestovní sektor lze pozorovat, že v současné fázi existují čtyři vzájemně propojené trendy. Tyto trendy podporují turistický sektor a mohou v budoucnu zvýšit udržitelnost této oblasti.

Tyto trendy jsou:

1. Vývoj poptávky: preference a chování cestujících se změnilo směrem ke známému, předvídatelnému a spolehlivému. V krátkodobém horizontu budou převládat domácí výlety a dovolená v přírodě. Cestovní kanceláře se tomuto typu poptávky přizpůsobí.
2. Zdraví a hygiena: Zdraví, bezpečnost a důvěra hrají v moderním cestovním ruchu hlavní roli. Osobní zkušenost, strach z uvíznutí v jiné zemi a obavy z místa cesty budou určovat chování spotřebitelů.
3. Inovace a digitalizace: COVID-19 se stal impulsem pro zavádění nových, inovativních technologií v oblasti cestovního ruchu. Vzhledem k velké poptávce po doručování potravin a různého dalšího zboží domů roste osvojování a spotřeba digitálních technologií. Spotřebitelé považují bezkontaktní technologii za jednu z hlavních podmínek bezpečného cestování.
4. Udržitelnost: V blízké budoucnosti je třeba vyřešit mnoho problémů, od nezaměstnanosti až po obnovu přirozeného prostředí – svět dostal nový impuls k řešení problémů sociální, environmentální a institucionální udržitelnosti. Zvýšené povědomí veřejnosti o pytláctví a nelegálních trzích vedlo ke zvýšené podpoře ochrany přírody a rozvoji nových oblastí ekologické turistiky.

3.9 Moderní druhy cestovního ruchu

Cestovní ruch prochází v posledních desetiletích velkými změnami. V roce 2003 definovala Evropská komise deset základních trendů, které ovlivní cestovní ruch v nejbližší budoucnosti. Jedná se o následující faktory: demografie, zdraví, vzdělávání, volný čas, zkušenosti s cestováním, životní styl, informační technologie, doprava, udržitelný rozvoj, jistota a bezpečí. Po deseti letech od formulace těchto faktorů je zřejmé, jak se tyto trendy naplňují, a je možné konstatovat, že jejich platnost nepominula. [Kotíková, 2013]

Pandemie covid-19 do značné míry změnila preference turistů. Poslední dobou se rozmohlo cestování o samotě. Za současné situace je sociální odstup součástí našeho každodenního života a

ovlivňuje, s kým se stýkáme. Lidé cestující sami mají daleko větší svobodu v plánování cesty podle jejich zájmů. Zmíněný typ cestovatelů tíhne k objevování nezvyklých zážitků a jsou ochotni si za ně dokonce připlatit. Příležitost tohoto způsobu cestování mohou využít cestovní kanceláře, pro které informace od takto cestujících lidí znamenají možnost vytvářet personalizované zájezdy. [WTM Global Hub]

Dalším trendem je cestování ve svých sociálních skupinách, jež mohou zahrnovat lidi z rodiny či přátele. Podle některých výzkumů si více než 60 % respondentů z řad turistů myslí, že cestování s rodinou či přáteli je nejlepší způsob, jak utužit vazby mezi nimi. Zmíněný způsob cestování se tedy zdá jako nejlepší kombinace trávení času s blízkými lidmi a bezpečnosti prostředí, v kterém se pohybujeme.

Trendem pro nadcházející období je využití virtuální reality (VR) v turismu. Stejně jako například realitní agenti využívají VR technologie pro virtuální prohlídky domů či hotelů, dá se očekávat plné využití i v cestovním ruchu. V nedávné době začala využívat VR technologie jako marketingový nástroj řada institucí z různých zemí, včetně Německa. Německé národní turistické sdružení (GNBT), jež je národní marketingová organizace pro turismus, prostřednictvím 360stupňových videí provedlo řadu zájemců celou zemí a částí pobřeží Baltského a Severního moře. Podle slov výkonné ředitelky GNBT Petry Hedorfer digitální aplikace nemůžou nahradit zážitek z reálného turismu, avšak jejich sdružení využívá VR a Rozšířené reality (AR) technologie k udržení zájmu o Německo. [BBC]

Dalším technologickým trendem je zavádění automatizace a robotizace v cestovním ruchu. Tendence využít roboty v odvětví turismu vznikla v Japonsku, avšak od té doby byl nápad robotizace přejat velkými řetězci hotelů jako je například Hilton, kde byly zavedené stroje namísto recepčních či barmanů. Automatizace v roce 2021 pronikla do běžnějších činností, jako je například rezervace či hledání hotelů. Umělá inteligence může najít využití například i v bezpečnostních složkách letišť nebo může být využita v turistických centrech pro překlad a navigaci.

Cestovní ruch se rychle rozvíjí, každý rok se objevují nové druhy cestovního ruchu. Některé druhy cestovního ruchu budou po pandemii obzvláště oblíbené.

Ekoturistika Hlavní cíl ekoturistiky – seznamování turistů s přírodními hodnotami. Charakteristickým rysem organizace tohoto druhu cestovního ruchu je zajištění minimálního zásahu

do přírodního prostředí při organizaci výletů. Vytváření ekologických hotelů, poskytování ekologicky čistých potravin a tak dále. Ekoturistika zahrnuje návštěvy ekologicky čistých přírodních oblastí (přírodní rezervace, botanické zahrady, národní parky). V rámci ekoturistiky lze rozlišit kempování, glamping a výlety do ekosystémů.

Agroturistika – Zahrnuje návštěvu venkovských a ekologicky čistých oblastí za účelem rekreace nebo organizace zábavy. Předpoklady pro jeho rozvoj, šíření a velkou popularitu jsou: rostoucí úroveň urbanizace, dostupnost rekreace za nízkou cenu, možnost výživy ekologicky čistými a zdravými čerstvými potravinami, touha být v přírodě.

Gastronomický cestovní ruch – představuje takovou formu cestovního ruchu, u které je hlavním motivem gastronomie a kulinařské zážitky. Může se jednat o účast na specializovaných gastronomických akcích nebo o zážitky spojené s konzumací, s přípravou a prezentací jídla, seznámení se s gastronomickými tradicemi v dané destinaci. [Kotíková, 2013]

Podle Haliny Kotíkové existuje i zdravotní cestovní ruch, dobrodružný, temný, dobrovolnický, svatební, vesmírný a také filmový a event turismus.

Covid-19 vytvořil nové trendy v cestovním ruchu. Kvůli pandemii, která zasáhla celý svět, jsme se dozvěděli o nových možnostech cestování.

3.10 Rizika v cestovním ruchu

Pojem bezpečnost v cestovním ruchu zahrnuje:

- bezpečnost turistických služeb, to znamená absence nepřijatelného rizika, poškození života, zdraví a majetku turisty během zájezdu
- bezpečnost cestovního ruchu z hlediska životního prostředí, materiálních a duchovních hodnot společnosti, bezpečnosti státu

Bezpečnost a ochrana turistů je nezbytnou podmínkou rozvoje cestovního ruchu.

Porušení bezpečnostních požadavků v cestovním ruchu může vést k následkům různého stupně závažnosti. – od drobných přestupků, které se projevují způsobením drobné újmy turistovi, až po nejsmutnější situace končící smrtí turistů. Z tohoto důvodu je otázka bezpečnosti nejdůležitější.

Zajištění bezpečnosti v cestovním ruchu zahrnuje použití různých právních, organizačních, informačních a technologických činností zaměřených na prevenci, neutralizaci nebo minimalizaci rizik v cestovním ruchu. UNWTO definuje riziko jako situaci, kdy je někdo nebo něco v nebezpečí, je vystaven poškození nebo ztrátě.

Klasifikace rizik v cestovním ruchu je poměrně rozsáhlá. Představíme ji jako tabulku:

Tabulka 1. Rizika v cestovním ruchu

Rizika v cestovním ruchu	Podle stupně vlivu	Nepřijatelný
		Přijatelný
	Podle objektu	Turista
		Cestovní kancelář
		Společnost
		Stát
		Přírodní prostředí
	Podle lokality vzhledem k objektu	Vnější
		Vnitřní
	Podle subjektu	Přírodní charakter
		Sociální charakter
		Technogenní charakter
		Mimořádná událost
	Možnost pojištění	Pojistitelný
		Nepojistitelný

Zdroj: Vlastní zpracování dle Borisenko I., Degtyareva T., Nagay N.

V závislosti na rozsahu rizik lze rozlišit pět úrovní systému bezpečnosti cestovního ruchu: mezinárodní, státní, regionální, výrobní a osobní. Zajištění úplné, dokonalé bezpečnosti v reálných podmínkách je prakticky nedosažitelné. V cestovním ruchu bezpečnost znamená takovou míru rizika, která je považována za přijatelnou pro život a zdraví turistů, a to jak v běžných podmínkách, tak v nouzových situacích.

V tabulce jsou uvedena hlavní rizika pro turisty a jejich příklady.

Tabulka 2. Druhy rizik v cestovním ruchu

Oblasti rizik	Typy rizik a nebezpečí	Příklady zdrojů rizik pro turisty
Sociální prostředí	Vojensko-politické	Teroristické činy, shromáždění, stávky, vojenské akce;
	Kriminogenní	Vysoká kriminalita, porušování zákonů;
	Ekonomické	Problémy s výměnou měny, rozdíl směnného kurzu pro místní obyvatele a turisty;
	Sociální	Kulturní antagonismus, xenofobie, jazyková bariéra;
	Právní	Korupce, nemožnost rychlé komunikace s pohotovostními službami;
Přírodní a biologické	Hydrometeorologické	Přírodní katastrofy, hurikány, nepříznivé povětrnostní podmínky, aklimatizace;
	Zdravotní a biologické	Výskyt infekčních onemocnění, nekvalitní potraviny a voda
	Radioaktivní	Radioaktivní kontaminace oblasti;
	Ekologické	Zvýšený obsah škodlivých chemikálií ve vzduchu, vodě, půdě, potravinách atd;
Turistika a s ní související infrastruktura	Organizační	Neprofesionalita zaměstnanců; neposkytnutí nebo poskytnutí neúplných informací o podmínkách zájezdu; porušení smluvních povinností; chyby v organizaci a provádění činností;
	Technické	Nevyhovující technický stav užívaných objektů; nesprávné používání nebo stav turistického zařízení a inventáře; porušení bezpečnostních standardů
Osobní faktory	Riziko zranění	Nepřipravenost turistů k pohybu po trase určitého typu a kategorie obtížnosti;
	Psychofyzilogické	Chronická onemocnění turistů; emoční přetížení;
	Behaviorální	Nedodržení stanovených bezpečnostních pravidel; vlastní nepozornost;
	Psychologické	Nesoulad s osobními představami a očekáváními turistů;

Zdroj: Vlastní zpracování dle Borisenko I., Degtyareva T., Nagay N.

Bezpečnost turistů je přímo závislá na politice státu, opatřeních, přijatých cestovními kancelářemi a také na jednání turistů. Zároveň existuje souvislost mezi osobností turisty a vnímáním rizika, zde je velmi důležitá role subjektivního faktoru. Jedním z faktorů, které mohou ovlivnit bezpečnost a

vnímání bezpečnosti, je úroveň informovanosti cestujících o rizicích v destinaci. Pokud si turista uvědomuje možná nebezpečí, kterým by mohl čelit, je pravděpodobnější, že se bude moci rizikům vyhnout. Vnímání rizika se také může lišit od cíle cestovního ruchu, vysokou míru rizika mají sportovní, extrémní a dobrodružné zájezdy.

Turistické cesty jsou závislé na dvou kontrastních pocitech: hledání novosti a potřebě bezpečnosti. Organizátoři zájezdů musí najít vhodný kompromis, který umožní správně uspokojit očekávání spotřebitelů. Cestovní kanceláře jsou povinny provést analýzu možných rizik pro turisty a zavést opatření ke snížení možných rizik na přijatelnou úroveň. Za tímto účelem lze vytvořit souhrnnou tabulku předpokládaných rizik, příklad je uveden v tabulce:

Tabulka 3. Opatření ke snížení možných rizik

Druhy rizik/nebezpečí	Příklady	Opatření
Vojenské a politické nebezpečí	Ve městě probíhají stávky	1. Navrhování alternativních tras s cílem vyhnout se setkání s demonstranty ve městě. 2. Informování turistů o potenciálně nebezpečných oblastech.
Riziko kulturního konfliktu	Kulturní antagonismus místního obyvatelstva	1. Vysvětlení, jak se chovat v souladu s místními tradicemi 2. Přístup k osobám, které jsou schopny v případě nedorozumění vysvětlit situaci 3. Koordinace navrhované trasy s místní správou
Nebezpečí úrazu	Trasy zvýšené obtížnosti	1. Informování turistů o rizikových faktorech 2. Používání speciálních osobních ochranných prostředků pro turisty 3. Provádění nezbytných bezpečnostních instrukcí 4. Zajištění kontroly zdravotního stavu turistů

Zdroj: Vlastní zpracování dle Borisenko I., Degtyareva T., Nagay N.

4 Praktická část

V teoretické části byla uvedena rizika, která mohou negativně ovlivnit rozvoj turistického sektoru. V praktické části bude provedena analýza vývoje cestovního ruchu za poslední desetiletí a budou porovnány některé současné ukazatele s ukazateli v minulosti. Bude provedeno zkoumání hlavních problémů a rizik, kterým cestovní ruch za posledních 10 let čelil, a také navrženy možné způsoby, jak se těmto rizikům v budoucnu vyhnout.

4.1 Vývoj cestovního ruchu ve světě

V posledních deseti letech se cestovní ruch vyvíjel velmi dynamicky. S rostoucím počtem turistů se zvyšovaly i požadavky na kvalitu služeb a ochranu přírodního prostředí. Vzhledem k technologickému pokroku a globalizaci se turisté stali náročnějšími a více informovanými o cestování. Nízkonákladové letecké společnosti a nové platformy pro sdílení ubytování jako Airbnb změnily způsob, jakým lidé cestují. Zde jsou některé z hlavních trendů:

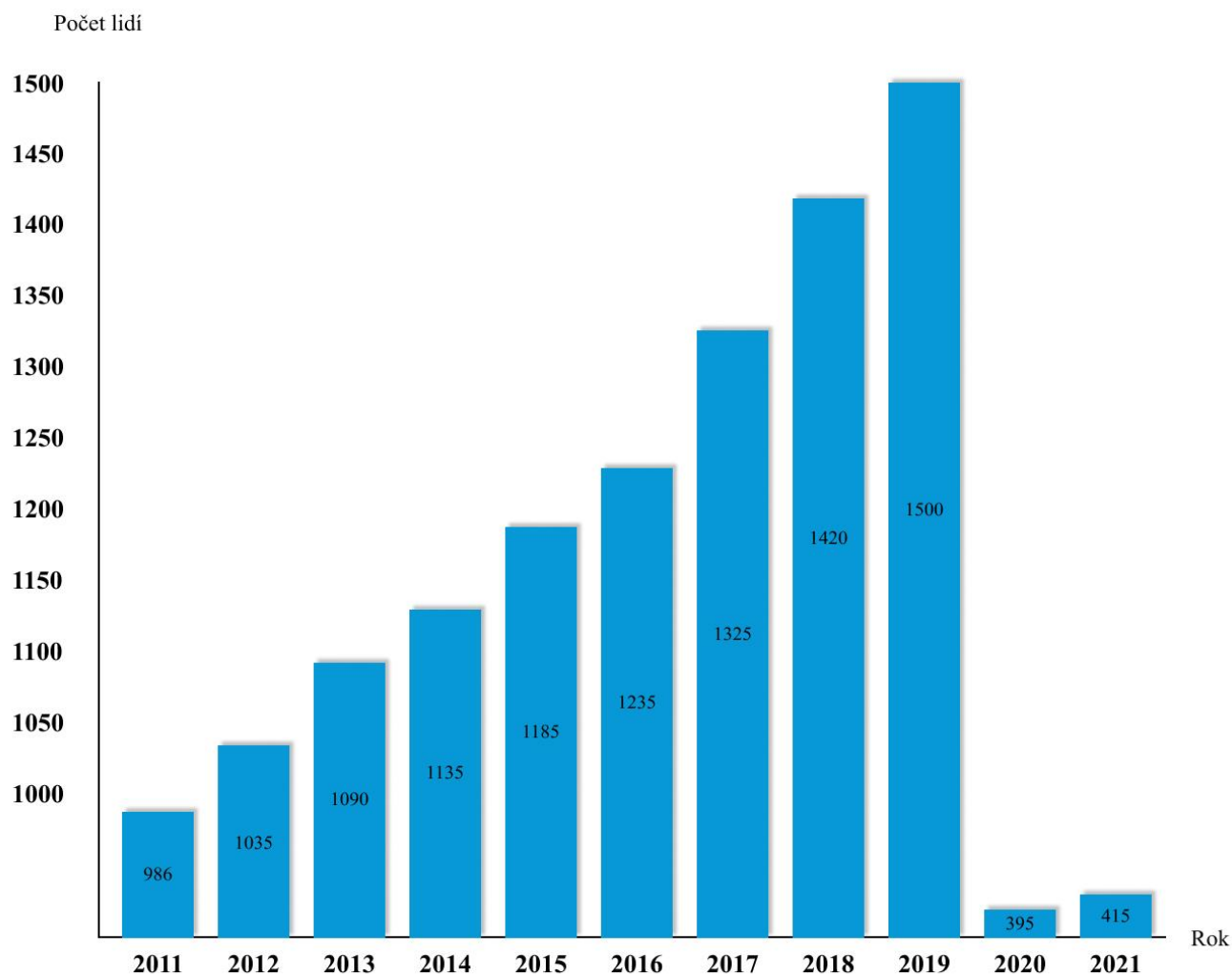
- 1) Růst počtu turistů: Celosvětově se počet turistů zvyšuje. V roce 2010 bylo zaznamenáno asi 940 milionů mezinárodních příjezdů turistů a v roce 2019 téměř 1,5 miliardy mezinárodních turistických příjezdů. To je nárůst o více než 50 % za pouhých 10 let.
- 2) Zvýšená diverzifikace trhů: Trh cestovního ruchu se rozšiřuje a diverzifikuje. V posledních letech se objevily nové cestovní trendy, jako jsou cestování za účelem tréninku, wellness, gastronomie, kulturní turistika, cestování s nízkým dopadem na životní prostředí a mnoho dalších.
- 3) Digitální technologie: Digitální technologie, jako jsou mobilní aplikace, online rezervace a sociální sítě, se staly stále důležitější pro cestovní ruch. Tyto technologie umožňují cestovatelům snadno vyhledávat informace o destinacích, rezervovat ubytování a cestování, a také sdílet své zážitky s ostatními.
- 4) Růst cestování do Asie: Asijské země, jako jsou Čína, Japonsko, Indie a Thajsko, se stávají stále populárnějšími cestovními destinacemi. Tyto země nabízejí bohatou kulturu, krásnou přírodu a inovativní zážitky pro turisty.
- 5) Zvýšený zájem o ekoturistiku: Zvýšená pozornost k životnímu prostředí a udržitelnému rozvoji vedla ke zvýšenému zájmu o ekoturistiku. Tento typ cestování se soustředí na

ochranu přírody a místních ekosystémů a nabízí turistům zážitky v přírodě s minimálním dopadem na životní prostředí.

- 6) Větší podpora místních komunit: V posledních letech se stále více turistů zajímá o podporu místních komunit. Turisté vyhledávají autentické zážitky a místní kulturu a snaží se podpořit místní ekonomiku a zaměstnanost nákupem místních výrobků a služeb.

Závěrem lze říci, že cestovní ruch se během posledních 10 let výrazně změnil, a to zejména díky technologickému pokroku, změně trendů v cestování a zvýšenému důrazu na udržitelnost.

Graf 5. Vývoj cestovního ruchu ve světě (počet zahraničních příjezdů v milionech)

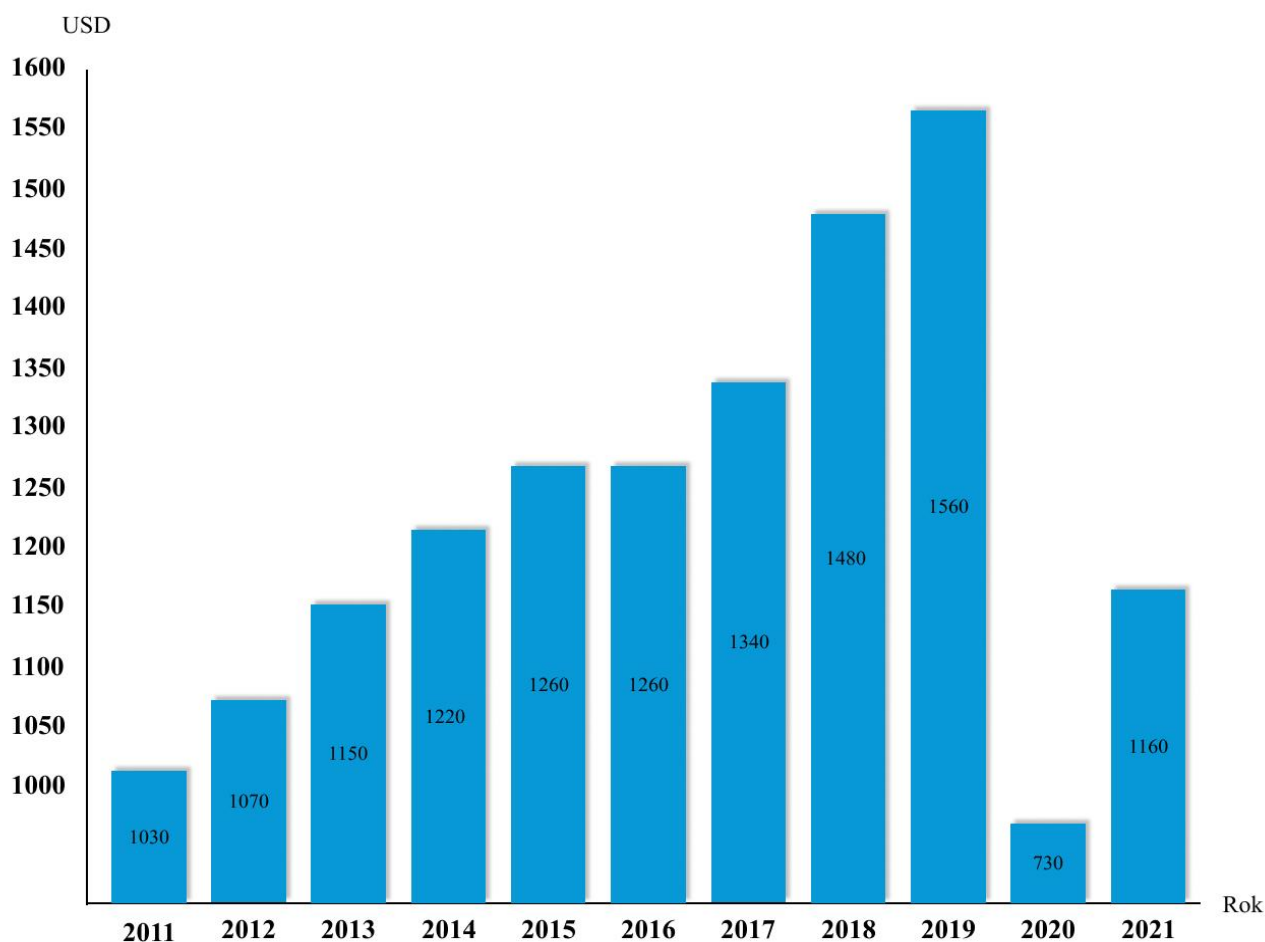
Zdroj: Vlastní zpracování dle UNWTO International Tourism Highlights

Z grafu (č. 5) můžeme vidět, že mezinárodní turistický ruch se od roku 2011 prudce zvyšoval, a to až do roku 2019, kdy dosáhl 1,5 miliardy příjezdů. Do roku 2019 byly cestovní náklady celkově

nižší, což podpořilo růst turismu. K tomu přispěla také rostoucí kupní síla obyvatelstva v mnoha zemích a zvyšování kvality služeb v cestovním ruchu. Kromě toho se stále více lidí zajímá o cestování a objevování nových míst, což také přispělo k nárůstu počtu turistů.

V roce 2020 došlo ke značnému poklesu mezinárodních příjezdů kvůli pandemii COVID-19, která způsobila celosvětové omezení cestování a uzavření hranic. Nicméně některé země, jako například Malajsie a Singapur, se snažily podpořit turistický ruch prostřednictvím inovativních programů, jako jsou speciální vstupní podmínky nebo finanční stimuly, aby se sektor co nejdříve zotavil.

Graf 6. Příjmy z mezinárodního cestovního ruchu (v miliardách USD)

Zdroj: Vlastní zpracování dle UNWTO International Tourism Highlights

Z grafu (č. 6) vyplývá, že od roku 2011 do roku 2019 byly příjmy z mezinárodního cestovního ruchu stabilní a postupně rostly. V roce 2020 došlo k výraznému poklesu, což bylo způsobeno pandemií COVID-19. Je vidět, že cestovní ruch je důležitým odvětvím ekonomiky mnoha zemí a

má vliv na celosvětovou ekonomiku. Výrazný pokles v roce 2020 způsobil velké ztráty pro mnoho zemí a ukázal, jak zranitelné může být toto odvětví v případě vzniku nečekaných událostí.

Tabulka 4. Vývoj počtu zahraničních turistů v daných regionech (v milionech)

Rok	Evropa	Asie/Oceánie	Amerika	Střední východ	Afrika
2011	503	204	156	52	50
2012	535	216	162	54	53
2013	563	228	167	55	56
2014	609	249	180	56	57
2015	609	262	185	55	54
2016	620	287	195	58	57
2017	671	324	203	63	62
2018	713	349	207	64	67
2019	743	371	212	64	67
2020	307	63	77	9	18

Zdroj: Vlastní zpracování dle UNWTO World Tourism Barometer, January 2021

V období let 2011 až 2019 lze pozorovat stabilní nárůst počtu příchozích turistů do Evropy, Asie a Oceánie a Ameriky. Největší nárůst byl zaznamenán v Evropě, kde se počet turistů zvýšil z 503 milionů v roce 2011 na 743 milionů v roce 2019. V Asii a Oceánii byl nárůst také významný – z 204 milionů v roce 2011 na 371 milionů v roce 2019. V Americe se počet turistů zvýšil z 156 milionů v roce 2011 na 212 milionů v roce 2019.

V období let 2011 až 2019 se počet turistů v Africe a na Blízkém východě také zvýšil, i když méně výrazně než v ostatních regionech. V Africe se počet turistů zvýšil z 50 milionů v roce 2011 na 67 milionů v roce 2019 a na Středním východě se počet turistů zvýšil z 52 milionů v roce 2011 na 64 milionů v roce 2019.

Existuje mnoho faktorů, které vedly ke zvýšení poptávky po cestovním ruchu za posledních 10 let.

- 1) Lepší hospodářská situace: Ekonomický růst a zlepšení životní úrovně umožnilo lidem víc utrácet na cestování a zážitky.
- 2) Zlevnění cestování: Díky větší konkurenci mezi dopravci a většímu množství nabídek se staly cesty levnější a dostupnější.

- 3) Větší informovanost: S nárůstem informačních zdrojů se lidé snadněji dostávají k informacím o zajímavých místech a turistických atrakcích.
- 4) Sociální média: Sociální sítě a cestovatelské blogy se staly populárními platformami pro sdílení zážitků a inspiraci pro další cestování.
- 5) Zlepšení bezpečnosti a stability: V mnoha zemích se zlepšila bezpečnost a stabilita, což snižuje obavy z cestování a umožňuje lidem navštěvovat nové a zajímavé destinace.

V roce 2020 došlo v důsledku pandemie COVID-19 ke značnému poklesu počtu turistů ve všech regionech. Největší pokles byl zaznamenán v Evropě, kde se počet zahraničních turistů snížil o více než 50 % v porovnání s rokem 2019.

Tabulka 5. Počet zahraničních turistů v zemích v roce 2019

Země	Francie	Španělsko	USA	Čína	Itálie	Turecko	Mexiko	Německo	Thajsko	Velká Británie	Indie	Rusko
Počet turistů (v milionech)	90,1	83,7	79,3	65,7	62,1	45,1	44,7	39,6	39	36,3	10,9	5,5

Zdroj: Vlastní zpracování podle UNWTO

Tabulka 6. Počet zahraničních turistů v zemích v roce 2010

Země	Francie	USA	Čína	Španělsko	Itálie	Velká Británie	Turecko	Německo	Rusko	Mexiko	Thajsko	Indie
Počet turistů (v milionech)	76,8	60,7	55,7	52,7	43,6	28,1	27	26,9	23,1	22,4	15,9	5,8

Zdroj: Vlastní zpracování podle UNWTO

Srovnáním tabulek č. 5 a č. 6, které představují deset nejnavštěvovanějších zemí světa z pohledu zahraničních turistů lze pozorovat, že Francie stále zůstává na prvním místě v počtu turistů. To je způsobeno mnoha faktory, včetně světoznámých památek a turistických atrakcí, jako jsou Eiffelova věž, Louvre, Versailles nebo Riviera. Kromě toho Francie nabízí bohatou historii, kulturu a gastronomii, což jsou také faktory, které turisty přitahují.

Francie se také pyšní vysokou kvalitou ubytování, dopravy a turistických služeb, což přispívá k pozitivnímu dojmu turistů a jejich ochotě se do Francie vracet. Navíc Francie je snadno dostupná z mnoha zemí světa a je to středisko evropského turistického ruchu.

V neposlední řadě má Francie velmi silnou turistickou reklamu a propagaci, což přispívá k udržení jejího statusu nejoblíbenější turistické destinace.

Spojené státy americké také zůstávají jednou z nejpoblíbenějších turistických destinací ve světě již mnoho let. Za posledních deset let se zájem o tuto zemi výrazně zvýšil a ze třetího místa se USA posunuly na druhé. Důvody pro to jsou různé.

Za prvé, Spojené státy jsou velkou zemí s mnoha zajímavými a různorodými místy k návštěvě. Například města jako New York, Los Angeles, Miami, Las Vegas a San Francisco jsou populární turistické destinace díky svým ikonickým památkám, jako jsou Socha svobody, Nápis Hollywood, pláže a kasina.

Za druhé, Spojené státy jsou považovány za relativně bezpečnou zemi pro turisty, což je pro mnoho lidí důležitý faktor při plánování cesty do cizí země. Země také nabízí kvalitní ubytování a vynikající infrastrukturu, včetně mezinárodních letišť a rozvinuté sítě silnic.

Za třetí, Spojené státy nabízejí široký výběr aktivit pro turisty, jako jsou návštěvy národních parků, sportovní a kulturní akce.

Tyto faktory společně přispívají k tomu, že Spojené státy zůstávají jednou z nejoblíbenějších turistických destinací.

Zajímavým příkladem vývoje turistického ruchu je Turecko, kde se počet turistů výrazně zvýšil. To je částečně důsledkem úsilí turecké vlády, která investovala do turistických atrakcí a infrastruktury, a také se snažila zlepšit bezpečnostní situaci.

Dalším důvodem nárůstu turistického ruchu v Turecku je zlepšení vztahů s dalšími zeměmi. Například v roce 2016 došlo k napjatým vztahům mezi Tureckem a Ruskem v důsledku sestřelení ruského letadla nad syrskou hranicí, což mělo značný dopad na turismus. Nicméně v roce 2017 se situace zlepšila, když se Turecko a Rusko dohodly na obnovení vzájemné spolupráce v oblasti turismu.

Dále, propagace turistických atrakcí Turecka po celém světě prostřednictvím reklamních kampaní a účasti na mezinárodních turistických veletrzích, hrají významnou roli v rozvoji cestovního ruchu v Turecku.

V posledních letech se v Číně stalo mnoho změn, což vedlo k nárůstu zájmu zahraničních turistů o návštěvu této země. Čína se stala ekonomickou velmocí, což přilákalo mnoho cestujících a investorů.

Dalším faktorem je rozmanitost kultury. Navíc, Čína má nádhernou přírodu, včetně hor, jezer a pláží.

V posledních letech se také zlepšila infrastruktura a zvýšila se kvalita služeb, což přispělo k růstu turismu. Čínská vláda usiluje o zvýšení propagace turistických atrakcí v zahraničí, což pomáhá zvýšit povědomí o Číně jako turistické destinaci.

Celkově lze říci, že důvody, proč stoupá počet zahraničních turistů v Číně, jsou různorodé a zahrnují jak hospodářské faktory, tak kulturní a přírodní bohatství této země.

V posledních letech se počet zahraničních turistů v Rusku snížil. Existuje několik faktorů, které mohou přispět k tomuto trendu.

Jedním z faktorů může být obtížnost získání víz pro návštěvu Ruska. Pro mnoho zahraničních turistů je proces získání víza složitý a nákladný, což může odradit mnoho lidí od návštěvy.

Někteří zahraniční turisté mohou mít stereotypní představy o Rusku, které neodpovídají skutečnosti. Média často zobrazují Rusko jako nebezpečné místo s nízkou kvalitou služeb a infrastruktury. To může mít negativní dopad na rozhodnutí turistů navštívit zemi.

Nejdůležitějším faktorem je geopolitická situace v regionu. Napětí mezi Ruskem a některými zeměmi může mít negativní dopad na cestovní ruch. Ruská invaze na Ukrajinu v únoru 2022 také způsobila velké ztráty v cestovním ruchu.

Válka na Ukrajině vytváří nové výzvy pro globální ekonomické prostředí a brání obnovení důvěry v bezpečnost cestování. Zatímco Rusko a Ukrajina představovaly v roce 2020 dohromady pouze 3 procenta celosvětových výdajů na mezinárodní cestovní ruch, uzavření jejich vzdušného prostoru a zákaz ruských dopravců létat nad téměř celou Evropou s výjimkou Běloruska a euroasijského Turecka ovlivňují vnitroeurospý cestovní ruch. To také vede k odchylkám na dálkových letech mezi Evropou a východní Asií, což zvyšuje náklady.

4.2 Geopolitické faktory rizika

Geopolitické faktory jsou velmi důležité pro cestovní ruch a mohou mít velký dopad na jeho rozvoj. Cestovní ruch musí rychle reagovat na různé situace a být schopen zajistit bezpečnost a pohodlí turistů. Je důležité, aby se cestovní ruch přizpůsoboval změnám v geopolitických faktorech a aby využíval příležitosti k růstu v dobách, kdy jsou tyto faktory příznivé.

Příspěvek ke vzniku krize mohou různé mezinárodní ekonomické sankce, omezení, ekonomické války, a to zejména mezi hlavními světovými mocnostmi, jako v posledních letech můžeme sledovat mezi USA a Čínou, nebo USA, EU a Ruskem.

4.2.1 Obchodní spory mezi Čínou a USA

Obchodní spory mezi Čínou a USA jsou jedním z nejvýznamnějších geopolitických faktorů, které ovlivňují cestovní ruch. Tyto spory jsou založeny na obavách z nerovnováhy v obchodních vztazích mezi oběma zeměmi, stejně jako na obavách o ochranu duševního vlastnictví a bezpečnostní rizika, jako je kybernetická kriminalita a podobně.

Obchodní spory mezi Čínou a USA mohou mít různé dopady na cestovní ruch ve světě. Následující jsou některé z možných dopadů:

- 1) Zhoršení vztahů mezi zeměmi může vést k politické nejistotě, což může odradit některé turisty od návštěvy těchto zemí.
- 2) Vzhledem k tomu, že USA a Čína jsou dvě z největších ekonomik na světě, může obchodní válka mezi nimi mít negativní dopad na globální hospodářský růst, což může mít nepříznivé důsledky i pro cestovní ruch.
- 3) Zavedení dovozních cel může zvýšit náklady na dovoz zboží, včetně turistického zboží, což může mít vliv na ceny zájezdů a na počet turistů, kteří si mohou dovolit navštívit určité destinace.
- 4) Opatření jako omezení víz a zvýšená kontrola hranic mohou omezit pohyb turistů mezi zeměmi, což může ovlivnit mezinárodní cestovní ruch.

Celkově lze říci, že obchodní spory mezi Čínou a USA mohou mít nepříznivé dopady na cestovní ruch ve světě, zejména pokud dojde k zhoršení vztahů mezi zeměmi nebo k narušení globálního hospodářského růstu.

4.3 Socio-kulturní faktory

4.3.1 Terorismus

Terorismus má výrazný vliv na cestovní ruch a může mít několik různých forem.

Jedním z nejvýraznějších vlivů terorismu na cestovní ruch je snížení bezpečnosti a důvěry cestujících v danou zemi nebo region. Teroristické útoky mohou vést k uzavření turistických atrakcí, hotelů a letišť, což může vést k výraznému snížení počtu turistů v dané oblasti. Turisté mohou také zvažovat změnu cestovních plánů a přesun do bezpečnějších destinací.

Teroristické útoky také mohou mít vliv na image a pověst dané země nebo regionu, což může vést k dlouhodobým dopadům na cestovní ruch. Například po teroristických útocích v Paříži v roce 2015 se počet turistů v tomto městě výrazně snížil, což mělo dopad na místní ekonomiku.

Dalším vlivem terorismu na cestovní ruch může být zvýšení nákladů na zabezpečení a pojištění cestujících. Tyto náklady mohou být přeneseny na turisty v podobě vyšších cen za ubytování, letenky a další služby.

V některých případech mohou teroristické útoky také vést k úplnému zastavení cestovního ruchu v dané oblasti, což může mít zásadní dopad na místní ekonomiku a zaměstnanost.

Celkově lze říci, že terorismus má značný vliv na cestovní ruch a může vést k výraznému snížení turistických příjmů v dané zemi nebo regionu.

Tabulka 7. Největší teroristické útoky od roku 2010

Rok	Země	Počet obětí
2010	Rusko	40
2011	Norsko	77
2014	Nigérie	500+
2014	Irák	300+
2014	Pákistán	149
2015	Irák	292
2015	Francie	130
2016	Irák	292
2016	Turecko	45+
2017	Afghánistán	150+
2017	Somálsko	587
2019	Srí Lanka	259

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 7 obsahuje informace o deseti nejhorších teroristických útocích od roku 2010. Většina těchto útoků se stala v Asii a na Blízkém východě, ale jsou zahrnuty i útoky v Evropě. Tyto útoky měly velmi vážné následky pro lidi, kteří byli přímými oběťmi a pro jejich rodiny a přátele, stejně jako pro celou společnost. Kromě toho měly tyto útoky také vliv na turistický sektor v daných zemích a regionech.

V zemích, kde se teroristické útoky staly, se obvykle snížil počet turistů, kteří tam chtěli cestovat. To může být způsobeno obavami z bezpečnosti a strachem z toho, že by se mohli stát dalšími oběťmi teroristických útoků. To může mít vážné následky pro místní ekonomiku, zejména v zemích, kde turismus tvoří velkou část ekonomiky. Například Srí Lanka, která byla v roce 2019 terčem teroristického útoku, zaznamenala po útoku pokles počtu turistů, což mělo zásadní dopad na místní turismus.

Celkově lze říci, že teroristické útoky mají negativní dopad na cestovní ruch. Pokud se turistický sektor stane terčem teroristických útoků, může to mít vážné následky pro místní ekonomiku a společnost obecně. Proto se turisté obvykle snaží vyhýbat se zemím, které jsou považovány za rizikové vzhledem k teroristickým hrozbám.

4.3.2 Migrace

Migrace a cestovní ruch jsou dvě oblasti, které jsou vzájemně propojeny. Migrace může mít vliv na cestovní ruch několika způsoby, a to jak pozitivní, tak negativní.

Pozitivním vlivem migrace na cestovní ruch je zlepšení kulturního dialogu mezi různými národy. Migranti mohou přinášet své zvyky, tradice a kuchyni do svých nových domovů a tím rozšiřovat kulturní bohatství destinace. To může přilákat další turisty, kteří chtějí poznat nové kultury a tradice.

Migrace může také mít vliv na ekonomiku destinace. Migranti přinášejí nové pracovní síly a přispívají k ekonomickému růstu země. To může vést k investicím do cestovního ruchu a zlepšení infrastruktury, jako jsou hotely, restaurace a atrakce. To může dále zlepšit kvalitu služeb pro turisty a vést k vyšší turistické poptávce.

Jedním z negativních vlivů může být bezpečnostní riziko. Pokud jsou migranti spojováni s kriminalitou, může to odrazit na vnímání destinace turisty a vést k poklesu turistické poptávky. Turisté chtějí být v bezpečí, a pokud se budou obávat o svou bezpečnost, pravděpodobně budou hledat jiné destinace.

Pokud migrace vytváří konflikty a napětí mezi různými skupinami obyvatel, může to vést k negativním vlivům na cestovní ruch. Pokud jsou migranti považováni za nepřátelské, může to odradit turisty od návštěvy této destinace.

Dalším negativním dopadem může být přetížení turistických atrakcí. Pokud v určité destinaci je příliš mnoho migrantů, může to vést k přetížení turistických atrakcí. To může zhoršit zážitek z návštěvy a turisty odradit od návratu.

Tabulka 8. Země, které mají největší počet migrantů v roce 2021

	Země	Počet migrantů (v milionech)
1	Spojené státy americké	51
2	Německo	13
3	Rusko	12
4	Saúdská Arábie	10
5	Velká Británie	9,1

Zdroj: Vlastní zpracování dle Mezinárodní organizace pro migraci, "World Migration Report 2021"

Tabulka č. 8 ukazuje státy s největším počtem zahraničních migrantů k roku 2021.

V Německu, které je jedním z největších příjemců migrantů v Evropě, měla migrace významný vliv na cestovní ruch.

Na jedné straně je to, že migranti přináší do Německa nové kultury, tradice a zvyky, které mohou být pro turisty velmi zajímavé. Například, turecká komunita v Německu má významný kulturní vliv a nabízí turistům možnost ochutnat autentickou tureckou kuchyni a prozkoumat tureckou kulturu.

Nicméně, migrace také přináší některé problémy, které mohou mít negativní dopad na turismus. Vysoká míra kriminality v některých oblastech může odradit turisty od návštěvy určitých oblastí. V roce 2016 bylo například v Německu nahlášeno více než 600 000 trestných činů spáchaných migranty. To může negativně ovlivnit vnímání bezpečnosti turistů a vést k poklesu návštěvnosti.

Dalším problémem může být špína na ulicích a rušení nočního klidu, které jsou spojovány s některými migranty. Tyto problémy však nelze přičítat pouze migrantům, ale jsou způsobeny i dalšími faktory.

Celkově lze říci, že migrace má jak pozitivní, tak negativní dopad na cestovní ruch v Německu. Záleží na tom, jak se vláda a místní obyvatelé dokáží vypořádat s výzvami spojenými s migrací a jak dokážou využít přínosy, které migrace přináší.

Tabulka 9. Celkový počet migrantů v Německu

Rok	Počet migrantů v Německu
2011	6 709 622
2012	6 926 415
2013	7 243 812
2014	8 226 126
2015	9 139 758
2016	9 845 244
2017	10 644 089
2018	10 994 580
2019	11 380 262
2020	11 376 655

Zdroj: Federální statistický úřad (Destatis), Německo

Tabulka č. 9 ukazuje vývoj počtu migrantů v Německu v průběhu let 2011-2020. Celkový počet přistěhovalců se výrazně zvýšil, a to ze 6,7 milionů v roce 2011 na více než 11,3 milionů v roce 2020.

V roce 2015 nastal v Německu výrazný nárůst migrantů kvůli uprchlíkům, kteří přicházeli do země z Blízkého východu a Afriky. V této době se počet přistěhovalců zvýšil o více než 1,1 milionů. V následujícím roce 2016 se počet přistěhovalců dále zvýšil, a to o 750 000. Od té doby počet přistěhovalců stoupal, ale v mnohem pomalejším tempu.

Existuje mnoho faktorů, proč uprchlíci přicházejí do Německa. Jedním z hlavních faktorů je právo na azyl, které je zakotveno v německé ústavě a v mezinárodních smlouvách. Německo také patří mezi nejbohatší a nejstabilnější země v Evropě, což znamená, že má kvalitní infrastrukturu a služby, což může být lákavé pro uprchlíky hledající lepší životní podmínky. Dále je Německo významným hráčem v evropské politice a ekonomice, což umožňuje uprchlíkům přístup k významným trhům práce a služeb. Kromě toho má Německo v rámci Evropské unie povinnost přijímat uprchlíky, kteří uprchli před válkou, pronásledováním a dalšími krizovými situacemi.

Tabulka 10. Země původu uprchlíků a jejich počet

Země původu	Počet uprchlíků v Německu v roce 2020
Sýrie	40 000
Irák	17 300
Afghánistán	9 500
Turecko	8 800
Írán	7 800

Zdroj: Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky (BAMF)

Nejvíce uprchlíků v Německu pochází ze Sýrie, Iráku a Afghánistánu. Důvodem tohoto množství uprchlíků jsou konflikty v těchto zemích, zejména občanská válka v Sýrii.

Další zemí, ze které bylo v roce 2022 hodně uprchlíků do Německa, je Ukrajina. Kvůli vojenské invazi ruských vojsk na Ukrajinu bylo mnoho obyvatel nuceno opustit svou zemi. Na konci roku 2022 se celkový počet uprchlíků z Ukrajiny do Německa pohyboval kolem 1 000 000 lidí.

Přijímání uprchlíků však také způsobilo napětí v německé společnosti a vedlo k politickým debatám o tom, zda je země schopna takový počet uprchlíků integrovat. Nicméně, německá vláda se snaží najít řešení a poskytovat pomoc uprchlíkům v integraci do společnosti.

4.4 Environmentální faktory rizika

4.4.1 Klimatické a přírodní

Posledních několik desetiletí jsme svědky rapidního zhoršování klimatických poměrů na celém světě. Tento trend má značný dopad na mnoho oblastí lidské činnosti, včetně cestovního ruchu.

Změna klimatu má mnoho negativních dopadů na cestovní ruch. Zvyšující se teploty, extrémní počasí a zvýšená pravděpodobnost přírodních katastrof výrazně snižují atraktivitu mnoha turistických destinací a mohou také mít výrazný dopad na cestovní ruch. Například, rostoucí teploty a sucha mohou vysušovat řeky, jezera a další zdroje vody, což může omezovat možnosti turistických aktivit, jako je vodní sport, rybaření a plavání. Od roku 1880 do dnešní doby dochází ke změnám klimatu po celém světě. Průměrná teplota na Zemi stoupla o více než 0,8 °C a v některých oblastech dokonce o 1,5 °C ve srovnání s obdobím na počátku průmyslové revoluce. Tento nárůst teploty je spojen s celkovým oteplováním planety, které je způsobeno především emisemi skleníkových plynů do atmosféry. V posledních desetiletích je tento trend více patrný.

Tento nárůst teploty má dopady na životní prostředí. Například ledovce v polárních oblastech a vysokohorských oblastech se rychle zmenšují, což má vliv na úroveň oceánů a ovlivňuje také životní prostředí v pobřežních oblastech. Kromě toho jsou sucha a extrémní povětrnostní události, jako jsou hurikány, tornáda a záplavy, stále častější a intenzivnější.

Změna klimatu zvyšuje riziko vzniku přírodních katastrof, jako jsou hurikány, povodně, zemětřesení a lesní požáry. Tyto katastrofy mohou mít devastující dopad na turistické destinace, což může vést k výraznému poklesu turistického ruchu.

V některých regionech, jako jsou horské oblasti a lyžařská střediska, se změna klimatu projevuje nedostatkem sněhu a zhoršením podmínek pro zimní sporty, což může mít za následek pokles turistického ruchu v těchto oblastech.

Na druhé straně může v některých regionech, které dříve nebyly považovány za turistické destinace, dojít k nárůstu turistického ruchu díky mírnějšímu podnebí. Například v severních oblastech Evropy mohou být letní měsíce atraktivnější pro turisty díky vyšší teplotě a delšímu období, kdy jsou turistické aktivity možné.

Další dopady změny klimatu na cestovní ruch jsou například riziko extrémních povětrnostních podmínek, jako jsou hurikány, tornáda a záplavy, které mohou způsobit přerušování cestování a evakuaci turistů.

Cestovní ruch má obrovský vliv na globální hospodářství. Nicméně, s nárůstem počtu turistů a množství cestovních aktivit se také zvyšuje jejich dopad na životní prostředí a místní komunity. Proto je stále důležitější vytvářet udržitelné cestování, které minimalizuje negativní dopady na životní prostředí a podporuje místní komunity.

V rámci boje proti změně klimatu je také důležité podporovat nízkouhlíkovou dopravu a snižovat emise skleníkových plynů, které způsobují zhoršování klimatických poměrů. Mnoho turistických destinací také aktivně podporuje udržitelné zemědělství, aby se minimalizovala potravinová závislost a podporovala místní ekonomika. Změna klimatu má značný dopad na cestovní ruch, ale v poslední době se stále více lidí snaží najít řešení, jak minimalizovat negativní dopady na životní prostředí a podpořit udržitelné cestování. Podpora udržitelného cestování je klíčová nejen pro ochranu přírodních zdrojů a kulturních památek, ale také pro udržení hospodářské stability a místních komunit.

Důležitým faktorem, který ovlivňuje rozvoj odvětví cestovního ruchu, jsou přírodní katastrofy.

Tabulka 11. Velké přírodní katastrofy

Region	Příklad přírodní katastrofy	Rok
Jižní Asie	Zemětřesení v Nepálu	2015
Severní Amerika	Hurikán Harvey v Texasu	2017
Jižní Amerika	Sopečné erupce v Ekvádoru	2015
Evropa	Lesní požáry v Portugalsku	2017
Afrika	Sucho na východním pobřeží	2016-2017
Jižní Amerika	Lesní požáry v Amazonii	2019
Severní Amerika	Lesní požáry v Kalifornii	2018
Evropa	Lesní požáry ve Švédsku	2018
Afrika	Největší cyklón v historii Mosambiku	2019

Zdroj: Vlastní zpracování

Přírodní katastrofy, jako jsou hurikány, zemětřesení a lesní požáry, mají významný dopad na cestovní ruch v různých regionech světa. V Karibiku jsou hurikány běžným jevem a většina turistů se tam vydává během zimních měsíců, když je sezóna suchá a pravděpodobnost hurikánu je menší.

V regionu Karibiku hurikán Irma v roce 2017 způsobil značné škody a ztráty turistickému sektoru, protože mnoho turistů si zrušilo své cesty kvůli poškozeným infrastrukturám, ztrátě zájmu o oblast a poklesu turistického ruchu o více než 30 procent.

V oblasti Jižní Ameriky, erupce sopky Calbuco v roce 2015 vedla k uzavření letiště a zrušení letů, což způsobilo značné ztráty pro místní turismus. V oblasti Asie, zemětřesení v Nepálu v roce 2015 způsobilo škody na mnoha turistických atrakcích a vyvolalo obavy mezi cestovateli, což vedlo k poklesu počtu návštěvníků.

V Evropě se přírodní katastrofy často projevují jako povodně a zemětřesení. Například povodně v Benátkách v roce 2019 měly značný dopad na turistickou návštěvnost v této oblasti. Turistické atrakce byly uzavřeny a turisté se báli cestovat do oblasti v obavě z dalších povodní.

Lesní požáry, které se staly v Austrálii na konci roku 2019, zničily kolem 18 000 000 hektarů lesa. Katastrofa výrazně ovlivnila cestovní ruch v Austrálii. V důsledku požáru byly uzavřeny národní parky a mnoho turistických atrakcí.

Mnoho cestovních společností a hotelů utrpělo značné ztráty, když turisté zrušili zájezdy do oblastí postižených požáry. Mnoho touroperatorů bylo nuceno zrušit své programy nebo změnit trasy, aby se vyhnuli oblastem, kde požáry stále hořely.

V důsledku této krize se australské úřady rozhodly vyčlenit finanční prostředky na obnovu infrastruktury a přírody v oblastech postižených požáry. To pomohlo obnovit důvěru turistů a přilákat je zpět do těchto regionů.

Existuje několik doporučení pro snižování negativního dopadu klimatických katastrof na cestovní ruch, například:

- 1) Podpora udržitelného turismu: Měla by být podporována udržitelná turistika, která respektuje místní kulturu a životní prostředí, a zároveň přináší ekonomický prospěch pro místní komunity.

- 2) Zlepšení infrastruktury: Měla by být zlepšena infrastruktura, jako jsou například silnice, mosty a další stavební práce, aby byla zajištěna bezpečnost turistů a místních obyvatel během klimatických katastrof.
- 3) Informování turistů: Cestovní kanceláře by měly informovat turisty o místních podmínkách a klimatických rizicích, a dále je informovat o opatřeních, která mají přijmout během klimatických katastrof.
- 4) Podpora místních komunit: Místní komunity by měly být zapojeny do rozhodování a plánování v oblasti cestovního ruchu a klimatických rizik, a měly by být podporovány v přizpůsobení se těmto rizikům.

4.4.2 Ekologické

Tabulka 12. Ekologické katastrofy

Rok	Ekologická katastrofa	Region	Popis
1986	Černobylská havárie	Ukrajina	Výbuch reaktoru v černobylské jaderné elektrárně, který vedl k uvolňování radioaktivních látek a znečištění velké části Evropy
2010	Havárie plošiny Deepwater Horizon	Mexický záliv	Exploze ropné plošiny Deepwater Horizon, která způsobila vážné úniky ropy a znečištění oceánů
1960-1990	Katastrofa Aralského moře	Kazachstán / Uzbekistán	Nadměrné využívání vody z řek, které jezero napájí, vedlo k vysychání moře a katastrofálnímu poklesu jeho hladiny.
2011	Japonská katastrofa	Japonsko	Zemětřesení a tsunami vedly k jaderné havárii v jaderné elektrárně, která vedla k uvolnění radiace a znečištění životního prostředí
2000	Katastrofa na řece Dunaji	Maďarsko	Selhání mechanismu pro těžbu zlata způsobilo znečištění řeky Dunaj toxickými látkami

Zdroj: Vlastní zpracování

Jedna z nejvíce známých ekologických katastrof je havárie jaderné elektrárny v Černobylu v roce 1986. Tato katastrofa způsobila vysokou úroveň radioaktivního znečištění nejen na Ukrajině, ale ve velké části Evropy.

Kromě okamžitých účinků na zdraví lidí a zvířat, jako jsou popáleniny a otravy, má ekologická katastrofa také dlouhodobé dopady na zdraví. Radioaktivní znečištění může vést k rakovině, vrozeným vývojovým vadám a jiným zdravotním problémům. Tyto problémy mohou vznikat u lidí i zvířat po mnoho let po katastrofě.

Černobylská havárie ukázala, jak vážné mohou být dopady ekologických katastrof na životní prostředí a zdraví lidí a zvířat. Je nezbytné pokračovat v práci na prevenci ekologických katastrof a rozvíjet nové technologie zaměřené na snižování ekologického dopadu.

Havárie v Černobyli měla významný dopad na turistický sektor v regionu. Okamžitě po katastrofě byla oblast uzavřena a mnoho lidí muselo opustit své domovy. V průběhu let bylo povoleno omezené množství turistických návštěv do oblasti, zejména do města Pripjat', které bylo kdysi domovem pro pracovníky elektrárny.

V posledních letech se však zvýšil zájem o návštěvu této oblasti a turistické firmy nabízejí zájezdy do Černobyli. Turisté se mohou projít opuštěnými budovami, vidět pozůstatky města Pripjat' a navštívit památník obětem katastrofy.

Nicméně, návštěva této oblasti stále vyžaduje povolení a dodržování přísných pravidel, aby se minimalizovalo riziko zvýšeného vystavení radioaktivitě. Turisté by také měli mít na paměti, že návštěva této oblasti může být emočně náročná a měli by se připravit na pohled na zdevastovanou krajinu a na připomínku lidského utrpení, které katastrofa způsobila.

4.5 Zdravotní faktory

S ohledem na současnou pandemii COVID-19 se stává stále důležitější přemýšlet o možných dalších pandemiích a jak se na ně připravit. Některé z možných pandemií jsou:

- 1) Chřipka – každý rok dochází k výskytu sezónní chřipky a existuje také riziko vzniku nové mutace chřipkového viru, která by mohla být velmi nakažlivá a způsobit pandemii.
- 2) Koronaviry – kromě COVID-19 existuje několik dalších druhů koronavirů, které mohou být přenášeny zvířaty na lidi a způsobit vážné respirační onemocnění.
- 3) Zika virus – v roce 2015 se Zika virus začal šířit v Latinské Americe a způsobil mnoho případů mikrocefalie u novorozenců.

- 4) Ebola virus – v posledních desetiletích došlo k několika rozsáhlejším výskytům ebolového viru v Africe a v roce 2014 způsobila pandemii v západní Africe.

Pro snížení rizika vzniku pandemií a minimalizaci jejich dopadu na cestovní ruch by měla být zavedena opatření jako:

- 1) Zlepšení zdravotního stavu zvířat – mnoho pandemií vzniká v důsledku přenosu nemocí zvířat na lidi. Proto je důležité zlepšovat zdravotní podmínky a monitorovat zdraví zvířat.
- 2) Zlepšení hygienických podmínek – čisté prostředí a hygienické zvyky mohou pomoci minimalizovat riziko šíření nemocí.
- 3) Zavedení přísných pravidel pro cestování – v případě výskytu pandemie by měla být zavedena přísná opatření pro cestování, jako je omezení cestování nebo karanténa.
- 4) Zlepšení odborné přípravy zdravotnických pracovníků – kvalifikovaní zdravotničtí pracovníci jsou klíčoví pro prevenci šíření nemocí a poskytování zdravotní péče v případě vypuknutí pandemie.

Tabulka 13. Dynamika šíření COVID-19 v roce 2020 (svět celkem)

Měsíc	Počet nakažených
Leden	8 174
Únor	75 204
Březen	884 007
Duben	2 844 744
Květen	6 173 083
Červen	8 402 307
Červenec	13 644 966
Srpen	27 399 436
Září	34 369 362
Říjen	46 940 263
Listopad	67 823 827
Prosinec	84 011 421

Zdroj: Vlastní zpracování

Tato tabulka ukazuje dynamiku šíření COVID-19 podle měsíců v roce 2020. V lednu bylo zaznamenáno kolem 8 tisíc případů po celém světě, ale k konci roku počet nakažených překročil 84 milionů.

Počet nakažených se zvyšoval téměř každý den v roce 2020. Nejrychlejší růst byl zaznamenán na jaře a v létě. V březnu se počet nakažených přiblížil k 862 tisícům a v červenci se toto číslo již dostalo přes více než 14 milionů. V srpnu se počet nakažených dostal na více než 21 milionů a ke konci roku se počet nakažených zvýšil téměř čtyřikrát.

Tyto údaje přesvědčí o vážnosti pandemie COVID-19 a o tom, jak rychle se rozšířila po celém světě. To také zdůrazňuje nutnost dodržování přísných protiepidemických opatření.

4.6 Plán rozvoje cestovního ruchu

Sektor cestovního ruchu se stal jedním z nejdůležitějších a nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví světové ekonomiky. Nicméně stejně jako v jiných odvětvích, i turistika se potýká s mnoha rizikovými faktory, které byly v této práci prozkoumány.

Vzhledem k tomu, že mnoho z těchto faktorů rizika je mimo naši kontrolu, je třeba se na ně připravit a přizpůsobit se jim. Proto je nutné vyvíjet strategie, které pomohou minimalizovat vliv těchto faktorů na turistický sektor a chránit turisty a turistické oblasti.

Aby se cestovní ruch mohl úspěšně rozvíjet v současném kontextu, musí být vynaloženy velké úsilí a přijaty nové strategie.

Plán rozvoje cestovního ruchu ve světě by měl zahrnovat několik kroků, které budou směřovat k udržitelnému rozvoji cestovního ruchu. Jedním z klíčových prvků plánu by měla být snaha o snížení negativního vlivu cestovního ruchu na životní prostředí. Mělo by být vynakládáno úsilí na zlepšování infrastruktury a technologií, které snižují emise skleníkových plynů a zlepšují využívání obnovitelných zdrojů energie. Kromě toho by měly být podporovány alternativní formy dopravy, jako jsou cyklistické trasy, turistické stezky a hromadná doprava.

Další důležitou strategií je diverzifikace cestovního ruchu. Turistické destinace by se měly snažit nabízet nejen klasické pláže a památky, ale také alternativní formy cestování, jako jsou například ekoturistika, kulturní turistika, gastronomický turismus a sportovní turistika. Diversifikace cestovního ruchu může pomoci snížit riziko vlivu jedné krize na turistický ruch. Tradiční destinace jsou stále velmi populární, ale cestovatelé hledají nové zážitky. Proto by měly být podporovány nové cílové trhy, které mají potenciál pro rozvoj cestovního ruchu.

Kromě toho je důležité využívat moderní technologie, jako jsou například digitální nástroje pro rezervaci ubytování a zážitků, a posilovat digitální marketing pro propagaci turistických destinací. Tento trend se v současném kontextu ještě více zrychlil kvůli pandemii a zvýšenému zájmu cestovatelů o bezkontaktní služby a možnost plánovat cesty online.

Cestovní ruch může být také podporován státními orgány a institucemi, které by měly aktivně pracovat na snižování rizik a ochraně turistů. To může zahrnovat například zlepšení bezpečnosti a zdravotních podmínek pro cestovatele, vybudování krizových plánů pro případy přírodních katastrof a pandemií, a podporu cestovního ruchu v menších městech a regionech, aby se snížilo riziko přelidnění hlavních turistických destinací.

Je důležité rozvíjet vnitřní cestovní ruch. V době pandemie a omezení na hranicích může být rozvoj vnitrostátního turismu zajímavou alternativou. Podpora vnitrostátních cestování může pomoci snížit riziko šíření nemocí a zároveň podpořit místní ekonomiku. Cestovní ruch může mít pozitivní dopad na ekonomiku místních komunit, ale pouze tehdy, pokud jsou tyto komunity zapojeny a profitují z toho. Proto by měla být podporována místní ekonomika a turistické aktivity, které jsou v souladu s místními kulturními a environmentálními zvyklostmi. Turistické aktivity by měly být vedeny tak, aby neovlivňovaly místní kulturu a tradice a aby zajišťovaly ochranu přírodního a kulturního dědictví.

Vývoj v cestovním ruchu bude i nadále záviset na mnoha faktorech a zahrnovat širokou škálu trendů a inovací. S růstem technologií, zvyšující se životní úrovní a rozvojem infrastruktury se očekává růst počtu turistů i tržeb v oblasti cestovního ruchu.

Nicméně, bude důležité mít na paměti, že cestovní ruch se stále bude potýkat s riziky a výzvami, jako jsou klimatické změny, politická nestabilita, zdravotní rizika a další. Proto bude nezbytné, aby plány rozvoje cestovního ruchu zahrnovaly opatření na minimalizaci těchto rizik a ochranu přírodních a kulturních zdrojů.

5 Závěr

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že cestovní ruch nadále zůstává důležitým odvětvím ekonomiky mnoha zemí, ovlivňujícím jejich sociální a ekonomický rozvoj. Cestovní ruch může vytvářet pracovní místa, přilákat investice a generovat příjmy pro místní komunity. Rozvoj

cestovního ruchu však může být také doprovázen riziky, která mohou ovlivnit jeho další rozvoj a vést k negativním důsledkům.

Na základě analýzy vlivu pandemie COVID-19 na cestovní ruch a popisu jeho vývoje lze konstatovat, že tato krize přinesla do oblasti cestování mnoho nejistot a výzev, které si vyžadují pečlivé plánování a řízení. Omezení pohybu, uzavření hranic a zastavení mezinárodních letů vedly k výraznému poklesu počtu turistů a výraznému zhoršení ekonomického stavu odvětví.

Pro zajištění udržitelného rozvoje cestovního ruchu je nutné analyzovat rizika a vyvíjet opatření k jejich minimalizaci. Je třeba provádět další výzkumy pro určení vztahu mezi cestovním ruchem a životním prostředím a hledat nové způsoby zlepšení životních podmínek místních komunit v oblastech, kde se rozvíjí cestovní ruch.

Environmentální rizika jsou spojena s možnými negativními dopady cestovního ruchu na životní prostředí, včetně ničení ekosystémů, zhoršování kvality vody a vzduchu a ničení původních přírodních zdrojů. Pro snížení těchto rizik je nutné provádět udržitelný cestovní ruch, který bere v úvahu ekologické aspekty a je zaměřen na zachování přírody a její biodiverzity.

Sociální rizika v cestovním ruchu mohou zahrnovat faktory, jako je negativní vliv cestovního ruchu na kulturu a tradice místních komunit, zhoršení životních podmínek místních obyvatel v důsledku přelidnění nebo konkurence o zdroje, porušování práv pracujících v cestovním ruchu, růst kriminality a sociálního napětí.

Pro snížení sociálních rizik v cestovním ruchu je třeba brát v úvahu zájmy místních komunit a zapojovat je do procesu rozvoje cestovního ruchu, vytvářet pracovní místa a podporovat práva pracovníků, a také informovat turisty o místních zvycích a tradicích. Kromě toho je důležité vytvářet mechanismy monitorování a kontroly sociálních rizik v cestovním ruchu a zajistit včasné reakce na možné problémy a konflikty.

Ekonomická rizika jsou spojena s možnými výkyvy na trhu cestovního ruchu, jako jsou změny směnných kurzů, ekonomické krize, změny legislativy a tak dále. Pro snížení ekonomických rizik v cestovním ruchu je nutné zajistit diverzifikaci turistických produktů a trhů a přilákat investice do rozvoje cestovního ruchu.

Pro další rozvoj cestovního ruchu je nutné zohlednit všechna rizika a hledat způsoby, jak je snížit. Důležité je také zajistit vyvážený přístup k rozvoji cestovního ruchu, který bere v úvahu zájmy místních komunit, ochranu přírody, kulturního dědictví a také hospodářskou efektivitu. Pouze takový přístup umožní cestovnímu ruchu nadále se rozvíjet a přinášet prospěch všem stranám.

6 Seznam použitých zdrojů

BERÁNEK, Jaromír. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.

BORISENKO I., DEGTYAREVA T., NAGAY N., *Hotelnictví: organizace a technologie*. Šachty, 2018, S.154

BROVKO S.B., SOLOD T.V. *Specifika reakce cestovního ruchu na globální ekonomická rizika*. Rostov na Donu, 2020, S.1025-1038

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. 2. vydání. Praha: Fortuna, 2013. ISBN 978-80-7373-079-6.

GAREEV R. R., "Digitální" cestování: Jak pandemie a nové technologie změny oblast cestovního ruchu. Moskva, 2021, S.50

HESKOVÁ a kol. *Cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. 223 s. ISBN 80-7168-948-3

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-8874-6.

PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. Praha : Grada, 2006, 341 s. ISBN 80-247-1014-5.

RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039- 3.

SAPRUNOVÁ V.B. *Cestovní ruch: vývoj, struktura, marketing*. Moskva, 2006;

ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL, Andrea HOLEŠINSKÁ, Monika PALATKOVÁ, Martina PÁSKOVÁ, Josef ZELENKA, Dana FIALOVÁ, Jiří VÁGNER, Petr HALÁMEK, Ondřej REPÍK a Ondřej PETR. *Cestovní ruch. Učební text*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015

VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. Základy cestovního ruchu [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2006 [cit. 2023-02-03]. ISBN 80-210-4205-2. Dostupné z:
https://econ.muny.cz/data/PRCERU/KRCR_dso.pdf

VOLKOV Y.F., „Úvod do hotelnictví a cestovního ruchu“, Rostov na Donu, 2003, S.43-54

BAMF: Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky [online]. Německo [cit. 2023-02-20]. Dostupné z:
https://www.bamf.de/DE/Startseite/startseite_node.html

Destatis: Federální statistický úřad [online]. Německo [cit. 2023-02-25]. Dostupné z:
https://www.destatis.de/EN/Home/_node.html

IOM: World Migration Report 2020 [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z:
https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

UNWTO: International Tourism Highlights [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z:
<https://tourlib.net/wto.htm>

UNWTO: Panel of Experts [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z:
<https://www.unwto.org/node/11557>

WTTC: zprávy o hospodářském dopadu cestovního ruchu [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z:
<https://wtcc.org/Research/EconomicImpact#:~:text=In%202019%2C%20the%20Travel%20%26%20Tourism,to%20334%20million%20in%202019>